

משרד הרווחה והשירותים החברתיים
האגף לשירותים אישיים וחברתיים
השירות לילד ולנוער
אגף מחקר, תכנון והכשרה

מכון מאיירס-ג'וינט-ברוקדייל
המרכז להבטחת איכות

השירות לילד ולנוער: נתונים על ילדים בפנימיות בשנת תשע"ד (2013-2014)

בן ציון בראנץ'
יעל דורי
יוסי וקנין

טליה חסין
תמי צמח-מרום

החל משנת 2003 מוציא לאור השירות לילד ונוער שנתון המציג מידע על מאפייני החניכים בפנימיות השירות. בשנים 2003-2009 פורסם שנתון מדי שנה, והחל משנת 2010 השנתון יוצא לאור אחת לשנתיים. זהו השנתון ה-10 במספר. הנתונים המופיעים בחוברת מבוססים על שני מקורות. פרק א' מציג סיכום של הנתונים המופיעים במערכת "מסגרות" של השירות לילד ולנוער, ועיקרם נתוני רקע על כלל 6,917 החניכים שהשירות תומך באחזקתם, כלומר ילדים בפנימיות אליהן מופנים ילדים בהועדה. הנתונים מעודכנים לחודש אוגוסט 2014.

בפרק ב', המהווה את חלק הארי של החוברת, יש סיכום של מקצת הנתונים המופקים במסגרת שיטת הרף בעזרת שאלון (טופס נתוני חניך) שפותח במכון מאירס-ג'ונט-ברוקדייל במימון האגף למחקר, תכנון והכשרה. החל מהשנה נוספו לחוברת נתונים אודות תחומי החוזק של החניכים שנאספים יחד עם התחומים בהם יש לחניכים קשיים.

שיטת הרף היא שיטה לפיקוח, להערכה, למעקב ולשיפור מתמיד באיכות הטיפול. השיטה פותחה במרכז להבטחת איכות במכון מאירס-ג'ונט-ברוקדייל, ויושמה לראשונה בסוף שנות השמונים במוסדות לקשישים שבפיקוח השירות לזקן במשרד הרווחה. בראשית שנות התשעים השיטה הותאמה לפיקוח על תחומי הסיעוד והתזונה בבת-חולים לחולים כרוניים שבפיקוח משרד הבריאות. באמצע שנות התשעים הצטרפו אגפים נוספים במשרד הרווחה ליישום השיטה, והחל מ-2007, בעקבות החלטת מנכ"ל משרד הרווחה ליישם את הרף בכל שירותי המשרד, נמשכת הרחבת הפריסה של הרף לשירותים נוספים. כיום שיטת הרף מופעלת כמעט בכל המסגרות לטיפול חוץ-ביתי שבמשרד: בשירות לזקן, בשירות לילד ולנוער, ברשות חסות הנוער, באגף השיקום, בשירות לטיפול בהתמכרויות, בשירותי האומנה ובאגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית (האחרון בהקפאה). מעבר לכך, יש התחלות חשובות בשירותים הקהילתיים: כל שירותי הקהילה של השירות לילד ולנוער, מעונות היום השיקומיים שבפיקוח אגף השיקום, האגף לטיפול באדם עם מוגבלות שכלית התפתחותית, היחידה לטיפול באוטיזם ומשרד הבריאות, מרכזי יום לזקן, היחידות האמבולטוריות לטיפול בהתמכרויות והמחלקות לשירותים חברתיים בהיבט המערכתי-ניהולי (האחרון בהקפאה). במקביל מבוצעים תהליכים לחיזוק השיטה והעמקת השימוש בה במספר כיוונים הנקראים עקרונות דור ב' של הרף.

הפקוח על פנימיות השירות לילד ולנוער כולל את מערך הפנימיות השיקומיות, הטיפוליות והפוסט-אשפוזיות, שהן הפנימיות האינטנסיביות, אשר אליהן מופנות מרבית התשומות של השירות. במסגרת הפיקוח על הפנימיות על פי שיטת הרף, נאספים מדי שנה נתונים על מאפייני הרקע של החניכים והוריהם ועל הפרופיל החינוכי-טיפולי של החניכים, ומדי שנתיים נאספים נתונים על איכות הטיפול בפנימייה. נתונים אלו מהווים תשתית לגיבוש תכניות שיפור ופיתוח לפנימייה, וכן מאפשרים למטה השירות לגבש את מדיניותו ולקבל החלטות על בסיס מוצק של נתונים. הנתונים המופיעים בפרק ב נוגעים למאפייני הרקע של 5,529 חניכים השוהים בפנימיות האינטנסיביות (עליהם מולא טופס נתוני חניך) ולמאפייני הוריהם, וכן לפרופיל החינוכי-טיפולי של החניכים. נתונים אלה נאספו על-ידי הצוותים החינוכיים-טיפוליים של הפנימיות בין החודשים ספטמבר 2013 למרץ 2014.

תקציר

כלל הפנימיות שלמשרד יש עמן קשרים

השירות לילד ולנוער במשרד הרווחה אחראי על השמתם של 6,917 ילדים ב-180 פנימיות (נתוני אוגוסט 2014).

ארבעים ושישה אחוז מבין החניכים משתייכים למגזר החינוכי הממלכתי, 20% לעצמאי, 17% לערבי/דרוזי ו-16% מן החניכים משתייכים למגזר החינוכי הממלכתי-דתי.

שישים ושלושה אחוז מן החניכים הם בקבוצת הגיל 13-18 ו-33% בקבוצת הגיל 6-12; 3% מהחניכים הם מבוגרים יותר מטווח הגילים 6-18, וכחצי אחוז מהחניכים הם צעירים מגיל 6.

ארבעים וארבעה אחוזים מהחניכים בכלל הפנימיות נמצאים בפנימיות מכוח חוק הנוער.

הפנימיות האינטנסיביות

בפנימיות האינטנסיביות שהן הפנימיות השיקומיות, הטיפוליות והפוסט-אשפוזיות (וכן הצירופים השונים של סוגים אלה) מתחנכים כ-5,529 חניכים. הפיקוח על פנימיות אלו נעשה באמצעות שיטת הרף. מספרן של פנימיות אלו מגיע ל-123 והשירות לילד ולנוער מפנה אליהן את מרב תקציב אחזקת הילדים ואת מרב תשומות הפיקוח. הנתונים להלן נוגעים לדיווחים שהתקבלו אודות החניכים בפנימיות אלו.

מאפייני רקע של החניכים

מין – בנים – 61%, בנות – 39%.

התפלגות החניכים לפי מין דומה במגזרים השונים כאשר במגזר העצמאי קצת יותר בנים בהשוואה למגזרים האחרים. התפלגות החניכים לפי מין שונה בסוגים השונים של הפנימיות: בפנימיות הטיפוליות-פוסט-אשפוזיות אחוז הבנים הוא הגבוה ביותר ביחס לאחוז הבנות ועומד על 84%.

גיל – בפנימיות שתי קבוצות גיל מרכזיות: 13-18: 59% מהחניכים, 6-12: 39%.

במגזר העצמאי 75% מהחניכים בקבוצה הבוגרת. במגזר הערבי/דרוזי רווחת יותר קבוצת הגיל הצעירה. קבוצת הגיל הגדולה ביותר בכל סוגי הפנימיות היא 13-18, ובמיוחד בפנימיות עם פרופיל קליני גבוה (טיפולית, טיפולית-פוסט אשפוזית ופוסט אשפוזית): כ-70% בקבוצת גיל זו. קבוצת הגיל הצעירה (6-12) רווחת יותר בפנימיות השיקומיות והשיקומיות-טיפוליות.

ותק בפנימיה – ממוצע הוותק הוא 2.8 שנים: השכיח הוא משנה עד 3 שנים (44%), וקבוצת השכיחות השניה בגודלה היא עד שנה (29%). ממוצע הוותק הגבוה ביותר הוא בפנימיות השיקומיות (3.1 שנים), והנמוך ביותר בפנימיות הפוסט-אשפוזיות (2.3 שנים).

ארץ מוצא – החל מהשנתון של שנת תשס"ח שונתה הגדרת ארץ המוצא של החניכים והגדרתם כעולים, זאת כדי לתת ביטוי למציאות שגם בני עולים נושאים מאפיינים של מהגרים. על פי ההגדרה המקובלת, חניכים שהוריהם עלו לארץ בשנת 1990 ואילך אף שהם עצמם נולדו בארץ, נחשבים עולים ובני ארץ מוצא ההורים. מהנתונים עולה התמונה הבאה לגבי ארץ המוצא: ישראל – 70%, מדינות חבר העמים – 18%, אתיופיה – 7%, אמריקה/אירופה – 4%, אסיה/אפריקה – 1%.

שיעור בני מדינות חבר העמים גבוה במגזר הממלכתי (28%) ובפנימיות הפוסט-אשפוזיות (25%), ושיעור יוצאי אתיופיה גבוה יותר במגזר הממלכתי-דתי (18%) ובפנימיות השיקומיות-טיפוליות (12%).

חינוך מיוחד – 27% מן החניכים לומדים במסגרות לימודיות של החינוך המיוחד.

שיעור החניכים בחינוך המיוחד גבוה יותר במגזר הממלכתי ועומד על כ-34% ויורד בהדרגה במגזרים העצמאי והערבי/דרוזי, ובמגזר הממלכתי-דתי.

השיעור הנמוך ביותר של חניכים בחינוך המיוחד נמצא בפנימיות השיקומיות והשיקומיות-טיפוליות (15% ו-12%, בהתאמה) והגבוה ביותר בפנימיות הפוסט אישפוזיות (77%).

אימוץ – 1.1% מהחניכים מאומצים (63 חניכים).

שיעור החניכים המאומצים מעט גבוה יותר בפנימיות הפוסט-אשפוזיות.

חוק הנוער – 44% מהחניכים שוהים בפנימייה על פי חוק הנוער.

50% מהחניכים במגזר הממלכתי נמצאים בפנימייה על פי חוק הנוער, לעומת 46% במגזר הממלכתי-דתי, 36% במגזר הערבי-דרוזי ו-33% במגזר העצמאי.

השיעור הגבוה ביותר של חניכים על פי חוק נוער נמצא בפנימיות הפוסט-אשפוזיות.

מאפייני הורי החניכים

מצב משפחתי – גרושים/פרודים - 58%, נשואים - 33%, יתומים מהורה אחד לפחות - 9%.

בקרב המגזר הממלכתי שיעור ההורים הנשואים הוא הנמוך ביותר (23%). שיעור הנשואים עולה בהדרגה ושיעור הפרודים או הגרושים יורד בהדרגה במגזרים הממלכתי-דתי, הערבי/דרוזי והעצמאי.

קיים שיעור גבוה יותר של הורים נשואים בפנימיות הטיפוליות לעומת שאר הסוגים, ושיעור גבוה יותר של הורים פרודים או גרושים בפנימיות השיקומיות-טיפוליות בהשוואה לשאר הסוגים.

מובטלים – אצל קרוב למחצית מהחניכים הורה אחד לפחות הינו מובטל.

שיעור ההורים המובטלים גבוה יותר במגזר הערבי/דרוזי לעומת שיעורם בשאר המגזרים ומגיע ל-75%. הפנימיות השיקומיות מאופיינות אף הן בשיעור גבוה יחסית של הורים מובטלים (53%) לעומת יתר הסוגים.

אסירים – אצל כ-7% מהחניכים הורה אחד לפחות הינו אסיר.

שיעור ההורים האסירים גבוה יותר במגזר הערבי/דרוזי לעומת שיעורם בשאר המגזרים ומגיע ל-14%.

מכורים – אצל 14% מהחניכים הורה אחד לפחות הינו מכור לחומרים מסוכנים.

שיעור ההורים המכורים גבוה יותר במגזר הערבי/דרוזי לעומת שיעורם בשאר המגזרים ומגיע ל-18%. השיעור הגבוה ביותר של הורים מכורים נמצא בפנימיות השיקומיות-טיפוליות (16%) והנמוך ביותר בפנימיות הפוסט-אשפוזיות (8%).

מוגבלים בניידות – אצל 9% מהחניכים הורה אחד לפחות הינו מוגבל בניידות.

חולי נפש – אצל 18% מהחניכים הורה אחד לפחות הינו חולה נפש.

לא נמצאו הבדלים גדולים בין המגזרים השונים ובין הסוגים השונים של הפנימיות בשיעור ההורים המוגבלים בניידות וחולי הנפש.

מוגבלות שכלית – אצל 7% מהחניכים הורה אחד לפחות הינו בעל מוגבלות שכלית.

במגזר העצמאי נמצא שיעור גבוה יחסית של הורים בעלי מוגבלות שכלית (11%), לעומת שיעורם הנמוך יחסית במגזר הערבי/דרוזי (5%).

המסמנים והבעיות הנוספות של החניכים

הפרופיל החינוכי והטיפולי של החניכים השוהים בפנימיות נבחן מדי שנה באמצעות 14 מסמנים, שהם קשיים מרכזיים המאפיינים את החניכים, על פי הערכתם של אנשי הצוות החינוכי והטיפולי של הפנימייה. המסמנים הם: הישגים נמוכים בלימודים, תפקוד לקוי בלימודים, בריחות, הזנחה חיצונית, בעיות בקשר המשפחתי, תוקפנות, תפקוד חברתי לקוי, גניבות, הרטבה, שימוש באלכוהול, שימוש בסמים, דיכאון וחרדה, התנהגות אובדנית, ובעיה

בתחום המיני. כדי לתת ביטוי לטווח רחב יותר של בעיות, אף אם מרכזיותן פחותה משל המסמנים, נאספים מדי שנה גם נתונים על בעיות נוספות שהימצאותן אצל החניך נקבעת על פי אבחון מוסמך של בעל מקצוע רלוונטי. בעיות אלה הן: הפרעות קשב ריכוז (ADHD), נטילת ריטלין או קונצרטא, ליקויי למידה ספציפיים, הפרעות בדיבור, הפרעות בשינה, הפרעת אכילה, אנקופרזיס, פסיכוזא, נטילת תרופות פסיכיאטריות, קווים של הפרעת אישיות, עישון, בעיות רפואיות כרוניות, תת-משקל, עודף משקל, ואשפוז פסיכיאטרי של יותר משבוע.

כללי – המסמנים השכיחים ביותר הם בעיות בקשר המשפחתי (56%) ודיכאון וחרדה (47%).
הבעיות הנוספות השכיחות ביותר הן הפרעות קשב וריכוז (45%) ונטילת ריטלין או קונצרטא (36%).

מין – מסמנים: שיעורם של תשעה מסמנים גבוה יותר בקרב הבנים מאשר בקרב הבנות, כאשר הבולטים מביניהם הם: תפקוד לקוי בלימודים ודיכאון וחרדה. ארבעה מסמנים נפוצים יותר בקרב הבנות, הבולט מתוכם, בעיות בקשר המשפחתי.

בעיות נוספות: שיעורן של רוב הבעיות הנוספות (9 מתוך 15) גבוה יותר בקרב הבנים בהשוואה לבנות. ההבדלים הגדולים ביותר נמצאו בבעיות הבאות: הפרעות קשב וריכוז ונטילת ריטלין או קונצרטא. בבעיות השכיחות יותר אצל הבנות הפער הוא בין אחוז ל-2% בלבד.

גיל – מסמנים: בפילוח המסמנים לפי גיל החניכים נמצאה שכיחות גבוהה יותר של ששה מסמנים בקבוצת הגיל 13-18, זאת בהשוואה לארבעה מסמנים ששכיחותם גבוהה יותר בקרב קבוצת הגיל הצעירה (6-12) ושלושה מסמנים בקבוצת הגיל הבוגרת (19+).

בקרב בני 19+ רווחים שימוש באלכוהול ובסמים, דכאון וחרדה. בקרב בני ה-13-18 רווחים בין השאר בעיות בקשר המשפחתי, תפקוד לקוי בלימודים, בריחות ובעיה בתחום המיני. בקבוצה הצעירה (6-12) רווחים תפקוד חברתי לקוי, הישגים נמוכים בלימודים, הזנחה חיצונית והרטבה.

בעיות נוספות: רוב הבעיות הנוספות קיימות בגילאים הבוגרים- 6 בעיות היו השכיחות ביותר בקרב קבוצת 19+ ו-5 בעיות בקבוצת 13-18. בקרב קבוצת גילאי 19+ בולטת במיוחד בעיית העישון. בקבוצת גילאי 13-18 בולטות הפרעות קשב וריכוז ונטילת ריטלין או קונצרטא, הדומה בשיעורה לקבוצת הגיל 6-12.

ותק בפנימייה – מסמנים: השכיחות הגבוהה ביותר של מסמנים נמצאת בקבוצת הוותק של עד שנה (6 מסמנים היו עם השכיחות הגבוהה ביותר בקבוצת ותק זו) ושנה עד שלוש שנים (ארבעה מסמנים עם השכיחות הגבוהה ביותר). בקרב החניכים בקבוצת הוותק מ-3 שנים עד 5 שנים בולטים דכאון וחרדה, אם כי האחוז לא שונה בהרבה מקבוצת הוותק של יותר משנה עד 3 שנים (פער של 2 נקודות אחוז).

בעיות נוספות: הבעיות מתרכזות בשתי קבוצות ותק: עד שנה (שם נמצאו 5 בעיות עם השכיחות הגבוהה ביותר בהשוואה ליתר קבוצת הוותק) ויותר מ-3 שנים עד 5 שנים (שם נמצאו 6 בעיות עם השכיחות הגבוהה ביותר) כאשר הבולטת בהן היא בעיית הפרעות קשב וריכוז.

המגזר החינוכי של הפנימייה – במגזר הערבי/דרוזי שיעור תשעה מהמסמנים נמוך בהשוואה לשלושת המגזרים האחרים, ושיעורם של חמישה מסמנים גבוה ביחס לשלושת המגזרים האחרים. במגזר הממלכתי נמצאו ארבעה מסמנים ששיעורם גבוה יחסית, ובמגזר הממלכתי-דתי ובמגזר העצמאי שלושה מסמנים. במגזר הממלכתי קיים הבדל בולט במסמן שימוש באלכוהול (15% לעומת 1%-6% במגזרים האחרים). במגזר העצמאי ההבדלים הבולטים ביותר נמצאו במסמן הבריחות (16% לעומת 6% - 11%) וכן בבעיה בתחום המיני (28% לעומת 12%-24%).

בעיות נוספות: במגזר הממלכתי שיעורן של רוב הבעיות (11) גבוה בהשוואה למגזרים האחרים. ההבדלים בולטים במיוחד בהפרעות קשב וריכוז, נטילת ריטלין או קונצרט, נטילת תרופות פסיכיאטריות ועישון. במגזר העצמאי רווחים יותר ליקויי למידה ספציפיים. המגזר הערבי-דרוזי בולט בשיעור הנמוך יחסית של בעיות בהשוואה ל-3 המגזרים האחרים, כאשר ההבדל בולט במיוחד בהפרעות קשב וריכוז ונטילת ריטלין או קונצרט.

סוג הפנימייה – השכיחות הגבוהה ביותר של מסמנים נמצאת בפנימיות הטיפוליות-פוסט-אשפוזיות, והפוסט-אשפוזיות: ב-6 מתוך 14 המסמנים בפנימיות טיפוליות הפוסט-אשפוזיות נמצא השיעור הגבוה ביותר בהשוואה ליתר הסוגים, ובפוסט-אשפוזיות ב-5 מתוך המסמנים. בפנימיות הפוסט-אשפוזיות בולטים בשכיחותם הגבוהה המסמנים: דיכאון וחרדה (79% לעומת 38%-59%), תפקוד חברתי לקוי (64% לעומת 35%-47%) והתנהגות אובדנית (31% לעומת 7%-21%). בפנימיות הטיפוליות בולטים בשכיחותם הגבוהה המסמנים: שימוש באלכוהול (20% לעומת 5%-10%) ושימוש בסמים (10% לעומת 1%-5%). בפנימיות השיקומיות בשבעה מסמנים נמצא השיעור הנמוך ביותר.

בעיות נוספות: רוב הבעיות (10 מתוך 15) מצויות בשיעור הגבוה ביותר בפנימיות הפוסט-אשפוזיות. במיוחד בולט הפער לגבי נטילת תרופות פסיכיאטריות (62% לעומת 14%-48%). בפנימיות הטיפוליות-פוסט-אשפוזיות בולט אחוז בעלי הפרעות הקשב וריכוז (כשני שלישי), ושיעור נטילת הריטלין או הקונצרט: קרוב למחצית החניכים, בהשוואה ל-31% - 39% בפנימיות האחרות. בפנימיות הטיפוליות בולט שיעור המעשנים (29% בהשוואה ל-10%-23% בשאר הפנימיות). בפנימיות השיקומיות בולט השיעור הנמוך של הבעיות.

השוואה לאורך זמן – בהשוואת שיעור המסמנים בעשר השנים תשס"ד-תשע"ד, עולה כי ברוב המסמנים ישנה מגמה של יציבות באחוז החניכים עם מסמנים לאורך השנים. יחד עם זאת ניתן לראות ירידה באחוז החניכים שתפקודם בלימודים לקוי (מ- 42% בתשס"ו ל- 34% בתשע"ד) ועליה עקבית בשיעור החניכים המשתמשים באלכוהול (מ-4% בתשס"ד ל- 10% בתשע"ד).

בהשוואת שיעור הבעיות הנוספות בעשר השנים תשס"ד-תשע"ד, נרשמה עם השנים עלייה גדולה בהפרעות קשב וריכוז (מ- 28% בתשס"ד ל- 45% בתשע"ד), ובנטילת ריטלין או קונצרטא (מ-24% בתשס"ח ל- 36% בתשע"ד).

מאפייני סיכון גבוה של החניכים

מפקחי השירות לילד ולנוער הצביעו על כמה מדדים הלקוחים מן המסמנים כמאפיינים של סיכון גבוה במיוחד. אלו כוללים: התעללות בבית ההורים או חשד להתעללות, אי-יציאה לבית ההורים או יציאה לעתים רחוקות, ניסיון אובדני, ביצוע תקיפה מינית וקורבנות של תקיפה מינית. בהשוואת המאפיינים לאורך השנים תשס"ד-תשע"ד לא נמצאו הבדלים של ממש בשיעור המאפיינים השונים של סיכון גבוה בתשע"ד לעומת תחילת המדידה בתשס"ד, מלבד במאפיין "עבר תקיפה מינית מחוץ לפנימייה", שבו נרשמה קפיצה בשנת תשע"ב מ-2% ל-8%, ועליה נוספת ל-9% בשנת תשע"ד, לאחר יציבות בין השנים תשס"ד-תשע"א.

תחומי חוזק

החל ממחזור 18 כולל טופס נתוני חניך גם שאלה לגבי התחומים בהם יש לחניך כישורים או נטייה מיוחדת. רוב החניכים (79%) מפגינים יכולת גבוהה של הסתגלות למסגרת הפנימייתית, וכן יכולות עצמאות והתארגנות (58%). מעט פחות ממחצית החניכים מצייתים היטב לכללי המסגרת (44%), וקצת יותר משליש מפגינים כישורים רגשיים מפותחים (36%).

אקלים חברתי-סביבתי

במסגרת הפיקוח על הפנימיות, מבצעים המפקחים מדי שנה ראיונות עם מדגם של חניכים על מנת לשמוע על החוויה שלהם בפנימייה, ולקבל את נקודת המבט שלהם על הטיפול הניתן להם. יש להדגיש כי המדגם של החניכים אינו מייצג את כלל החניכים בפנימיות. הדגימה נעשתה במטרה לכסות את מגוון המסמנים שיש לילדים על מנת שהמפקח יוכל לבדק את הטיפול בהם. לפיכך, המדגם עלול להיות מוטה לכיוון של ילדים עם מספר רב יותר של מסמנים.

בסך הכל, בין 52%-85% מהחניכים אמרו "נכון מאוד" לגבי ההיגדים השונים. לגבי אלימות בפנימיה, 52% מהחניכים הסכימו כי החניכים אינם מאיימים זה על זה או מרביצים זה לזה. כמו כן רק 52% מהחניכים אמרו "נכון מאוד" לגבי ההיגד "אתה מרוצה מהאוכל בפנימייה".

תוכן עניינים

12	פרק א: נתונים על כלל החניכים שהמשרד תומך באחזקתם
17	פרק ב: נתונים על החניכים בפנימיות האינטנסיביות
17	סעיף 1: מאפייני רקע של החניכים
23	סעיף 2: מאפייני הורי החניכים
28	סעיף 3: המסמנים (בעיות מרכזיות) של החניכים
36	סעיף 4: בעיות נוספות של החניכים
43	סעיף 5: מאפייני סיכון גבוה של החניכים
46	סעיף 6: תחומי חוזק של החניכים
45	סעיף 7: מאפייני אקלים חברתי סביבתי

רשימת לוחות

לוח 1:	חניכים, לפי סוג התעריף של החניך והמגזר החינוכי של הפנימייה	15
לוח 2:	חניכים, לפי סוג התעריף והשמה על פי חוק הנוער	16
לוח 3:	חניכים, לפי קבוצת גיל והשמה על פי חוק הנוער	16
לוח 4:	חניכים, לפי מין החניך והמגזר החינוכי של הפנימייה	18
לוח 5:	חניכים, לפי מין החניך וסוג הפנימייה	18
לוח 6:	חניכים, לפי קבוצת גיל והמגזר החינוכי של הפנימייה	19
לוח 7:	חניכים, לפי קבוצת גיל וסוג הפנימייה	19
לוח 8:	חניכים, לפי קבוצת ותק בפנימייה והמגזר החינוכי של הפנימייה	20
לוח 9:	חניכים, לפי קבוצת ותק בפנימייה וסוג הפנימייה	20
לוח 10:	חניכים, לפי ארץ מוצא והמגזר החינוכי של הפנימייה	21
לוח 11:	חניכים, לפי ארץ מוצא וסוג הפנימייה	22
לוח 12:	חניכים לפי כמה מאפיינים	23
לוח 13:	חניכים, לפי כמה מאפיינים והמגזר החינוכי של הפנימייה	23
לוח 14:	חניכים, לפי כמה מאפיינים וסוג הפנימייה	23
לוח 15:	חניכים, לפי מצב משפחתי של הורי החניכים והמגזר החינוכי של הפנימייה	24
לוח 16:	חניכים, לפי מצב משפחתי של הורי החניכים וסוג הפנימייה	25
לוח 17:	חניכים עם מסמנים, סה"כ ולפי מין	29
לוח 18:	חניכים עם מסמנים, לפי קבוצת גיל	30
לוח 19:	חניכים עם מסמנים, לפי קבוצת ותק בפנימייה	31
לוח 20:	חניכים עם מסמנים, לפי המגזר החינוכי של הפנימייה	32
לוח 21:	חניכים עם מסמנים, לפי סוג הפנימייה	33
לוח 22:	חניכים עם מסמנים במהלך עשר שנים	34
לוח 23:	חניכים עם בעיה במסמן המיני	35
לוח 24:	חניכים עם בעיות נוספות, סה"כ ולפי מין	37
לוח 25:	חניכים עם בעיות נוספות, לפי קבוצת גיל	38
לוח 26:	חניכים עם בעיות נוספות, לפי קבוצת ותק בפנימייה	39
לוח 27:	חניכים עם בעיות נוספות, לפי המגזר החינוכי של הפנימייה	40
לוח 28:	חניכים עם בעיות נוספות, לפי סוג הפנימייה	41
לוח 29:	חניכים עם בעיות נוספות במהלך עשר שנים	42
לוח 30:	חניכים עם מאפייני סיכון גבוה במהלך עשר שנים	44

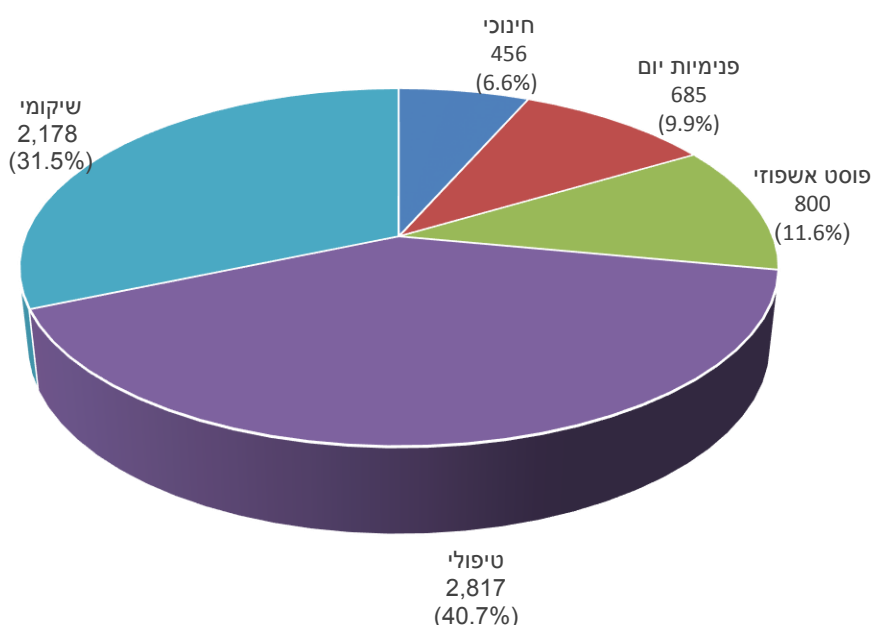
רשימת תרשימים

- 12 תרשים 1: חניכים לפי תעריף _____
- 13 תרשים 2: מגמות אכלוס חניכים, לפי תעריף ולאורך השנים _____
- 14 תרשים 3: חניכים לפי המגזר החינוכי של הפנימייה _____
- 14 תרשים 4: חניכים לפי קבוצת גיל _____
- 15 תרשים 5: חניכים לפי השמה על פי חוק הנוער _____
- 17 תרשים 6: חניכים לפי מין _____
- 18 תרשים 7: חניכים לפי קבוצת גיל _____
- 20 תרשים 8: חניכים לפי קבוצת ותק בפנימייה _____
- 21 תרשים 9: חניכים לפי ארץ מוצא _____
- 24 תרשים 10: חניכים לפי מצב משפחתי של ההורים _____
- 25 תרשים 11: שכיחות מאפייני הורים _____
- 26 תרשים 12: שכיחות מאפייני הורים, לפי המגזר החינוכי של הפנימייה _____
- 27 תרשים 13: שכיחות מאפייני הורים, לפי סוג הפנימייה _____
- 45 תרשים 14: תחומי החוזק של החניכים _____
- 47 תרשים 15: מדדי אקלים חברתי סביבתי - התפלגות תשובות החניכים _____

פרק א: נתונים על כלל החניכים שהמשרד תומך באחזקתם

בפרק זה מובאים נתוני רקע של כלל 6,917 החניכים השוהים ב-180 פנימיות ושהמשרד תומך באחזקתם (נתוני אוגוסט 2014). הפנימיות מקבלות בעבור 41% הן מקבלות תעריף טיפולי, בעבור 32% מן החניכים תעריף שיקומי, בעבור 12% הן מקבלות תעריף פוסט-אשפוזי, בעבור 10% תעריף של פנימיית יום; 7% הנותרים הם חניכים בתעריף חינוכי (תרשים 1).

תרשים 1: חניכים לפי תעריף (N = 6,917)

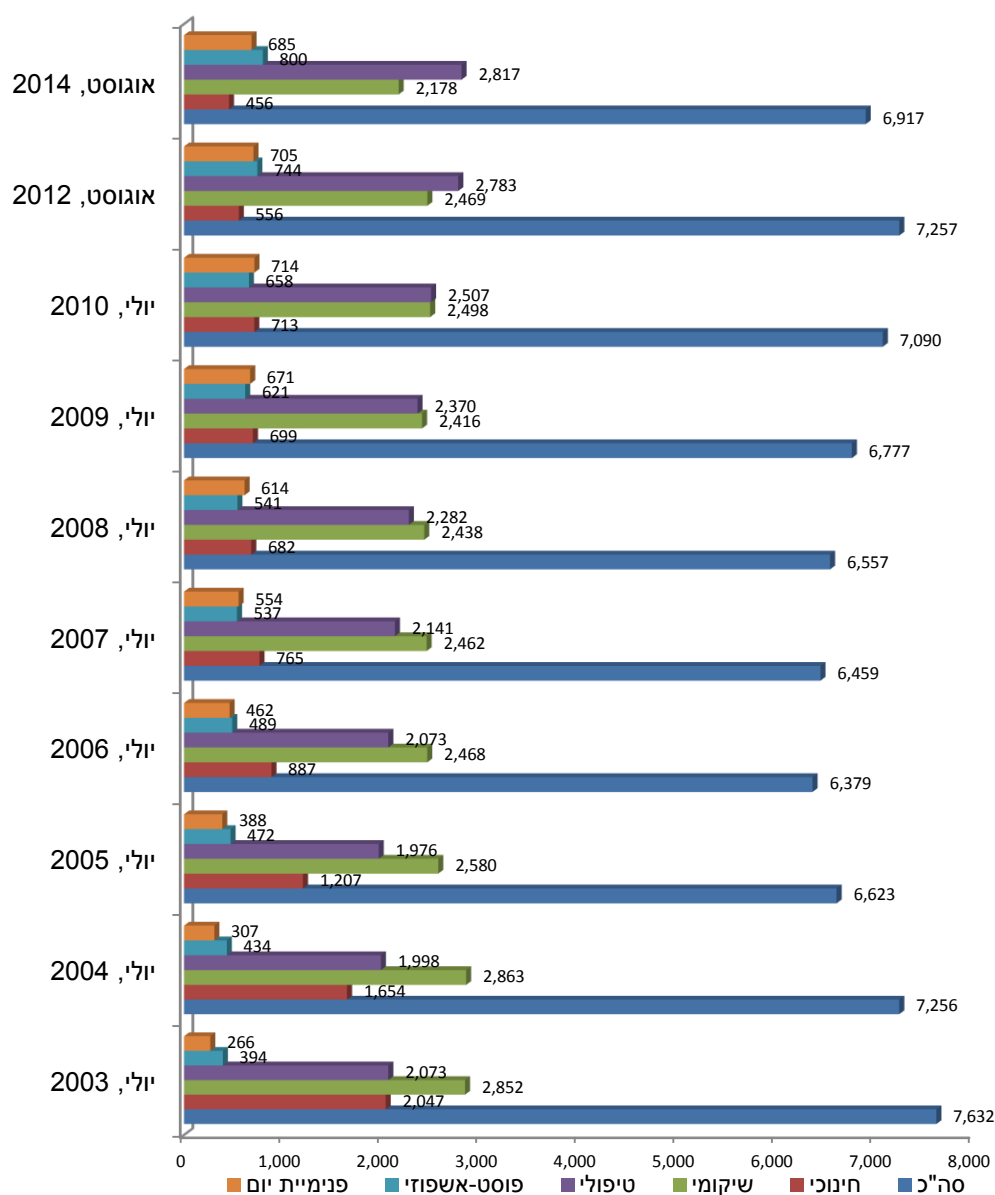

מתרשים 2 עולה כי בין השנים 2003 - 2006 חלה ירידה עקבית בהיקף ההשמות בפנימיות (ירידה של 16%). החל משנת 2006 נרשמה עלייה בהיקף ההשמות, אך לא היתה עלייה מעבר להקף הילדים שהושמו בשנת 2003. בשנת 2014 הושמו 6,917 ילדים, שהם 9% פחות מהקף הילדים שהושמו בשנת 2003. בין השנים 2003-2014 חלו בתעריפים השונים התנודות הבאות:

- בתעריף החינוכי נרשמה ירידה חדה של 78%, למרות העלייה הקלה בשנים 2009-2010.
- בתעריף השיקומי הייתה ירידה של 13%.
- בתעריף הטיפולי חלה עלייה מתמדת במספר ההשמות משנת 2006 והיא עומדת על 36%.
- בתעריף הפוסט-אשפוזי ותעריף פנימיות יום נרשמה מגמת גידול עקבית במהלך השנים עם עלייה ניכרת במספר ההשמות מאז 2003: 103% ו-157% בהתאמה.

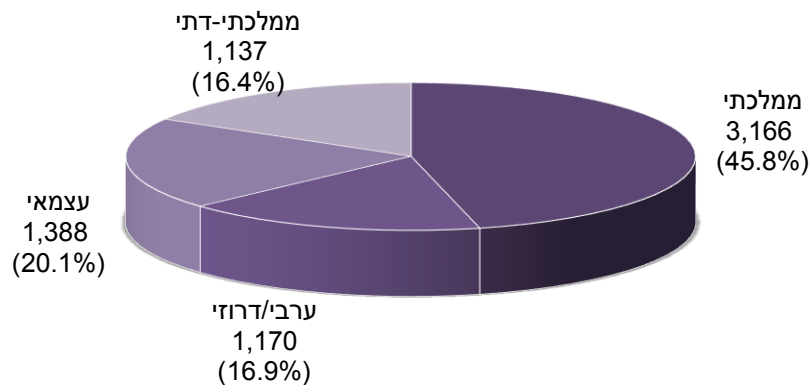
ממצאים אלה משקפים את מדיניות המשרד הדוגלת בהתמקדות באוכלוסיית הקצה (התעריף הפוסט-אשפוזי), בהשמה החוץ-ביתית מחד גיסא ובהעדפת הטיפול באוכלוסיות מתונות במסגרת הקהילה (פנימיות יום), מאידך גיסא.

תרשים 2: היקף ההשמות בפנימיות, לפי תעריך ולאורך השנים (2003-2014)

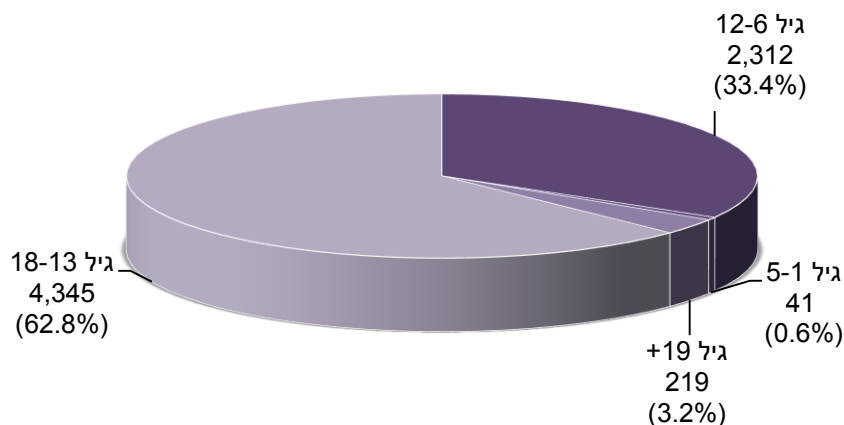
מתרשים 3 עולה ש-46% מבין החניכים משתייכים למגזר החינוכי הממלכתי, 20% לעצמאי, 17% למגזר החינוכי הערבי/דרוזי ו-16% לממלכתי-דתי.

תרשים 3: חניכים לפי המגזר החינוכי של הפנימייה (N = 6,917)

התפלגות החניכים לפי קבוצות גיל מובאת בתרשים 4, ומלמדת ש- 63% מן החניכים הם בקבוצת הגיל 18-13 ו- 33% בקבוצת הגיל 6-12; 0.6% מהחניכים צעירים מגיל 6, ו-3% מבוגרים מגיל 19.

תרשים 4: חניכים לפי קבוצת גיל (N = 6,917)

בלוח 1 מוצגת התפלגות התעריפים במגזרים החינוכיים השונים, המעידה על הבדלים ניכרים ביניהם. התעריף של פנימיות היום גבוה במגזר הערבי/דרוזי בהשוואה למגזרים האחרים. התעריף החינוכי בולט בשכיחותו במגזר העצמאי (כחמישית) כאשר בשאר המגזרים תעריף זה נמצא בשיעורים פחותים בהרבה (בין 0% ל-5%). התעריף השיקומי גבוה בקרב המגזר העצמאי (40%) והערבי/דרוזי (37%) בהשוואה למגזר הממלכתי והמגזר הממלכתי-דתי (27% ו-30%, בהתאמה). במגזר הממלכתי-דתי התעריף הטיפולי גבוה משאר המגזרים, אם כי במגזר הממלכתי האחוז של התעריף הטיפולי מתקרב לזה של המגזר הממלכתי-דתי. במגזר הממלכתי התעריף הפוסט אשפוזי גבוה בהשוואה למגזרים האחרים.

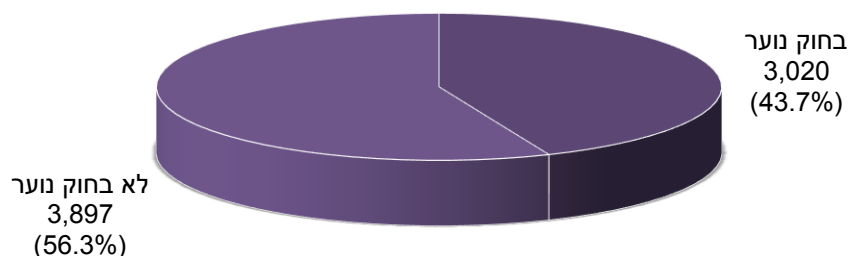
לוח 1: חניכים, לפי סוג התעריף של החניך והמגזר החינוכי של הפנימייה, באחוזים (N = 6,917)

מגזר חינוכי של הפנימייה				סוג תעריף
ערבי/דרוזי (n = 1,170)	עצמאי (n = 1,388)	ממלכתי-דתי (n = 1,137)	ממלכתי (n = 3,166)	
26.6	0.7	12.3	7.7	פנימיית יום
0.0	21.3	4.9	1.9	חינוכי
36.8	40.1	29.6	27.0	שיקומי
29.9	33.1	48.8	45.5	טיפול
6.7	4.8	4.4	18.5	פוסט-אשפוזי
100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ

חוק הנוער (טיפול והשגחה) תש"ך-1960 הוא החוק שמסדיר את סמכותו של בית המשפט להורות על מתן טיפול והשגחה על קטין, זאת, אף בניגוד לרצונם של ההורים או הקטין. אחד הצעדים שבית המשפט יכול להורות עליהם הוא השמתו של הקטין בפנימייה. בתרשים 5 אפשר לראות שכ- 44% מכלל החניכים שהמשרד תומך באחזקתם נמצאים בפנימיות מכוח חוק הנוער. שכיחות החניכים המושמים על פי חוק הנוער במגזרים השונים היא: 56% בממלכתי, 17% בממלכתי-דתי, 12% בעצמאי ו-15% בערבי/דרוזי.

בלוח 2 מוצגת התפלגות החניכים המושמים על פי חוק הנוער לפי סוג התעריף: רוב החניכים המושמים על פי חוק הנוער נמצאים בפנימיות בתעריף הטיפולי והשיקומי (49% ו-33% בהתאמה). בהתפלגות החניכים הנמצאים בפנימיה על פי חוק הנוער (לוח 3) 62% הם בני 13 או יותר, ו-36% הם בני 12 או פחות.

תרשים 5: חניכים לפי השמה על פי חוק הנוער (N = 6,917)

לוח 2: חניכים, לפי סוג התעריף והשמה על פי חוק הנוער, באחוזים (N = 6,917)

השמה על פי חוק הנוער		
סוג תעריף	על פי חוק הנוער (n = 3,020)	לא על פי חוק הנוער (n = 3,897)
פנימיית יום	2.7	15.5
חינוכי	2.0	10.1
שיקומי	33.4	30.0
טיפול	48.7	34.5
פוסט-אשפוזי	13.1	10.4
סה"כ	100.0	100.0

לוח 3: חניכים, לפי קבוצת גיל והשמה על פי חוק הנוער, באחוזים (N = 6,917)

השמה על פי חוק הנוער		
גיל	על פי חוק הנוער (n = 3,020)	לא על פי חוק הנוער (n = 3,897)
עד 5	1.3	0.0
12-6	36.4	31.2
18-13	61.8	63.6
19 או יותר	0.5	5.2
סה"כ	100.0	100.0

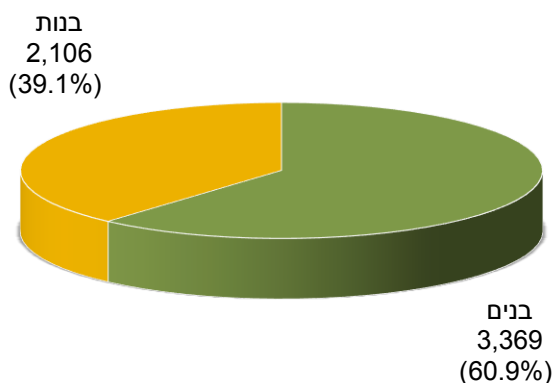
פרק ב: נתונים על החניכים בפנימיות האינטנסיביות

בפרק זה מוצגים נתונים הנוגעים ל-5,529 החניכים (עליהם מולא טופס נתוני חניך) השוהים ב-123 פנימיות שבהן מרבית החניכים הם בהועדת השירות לילד ולנוער. אלו פנימיות שהשירות לילד ולנוער מפנה אליהן את מרב תקציב אחזקת הילדים ואת מרב תשומות הפיקוח, ועל כן הן מכונות פנימיות אינטנסיביות. הפיקוח על פנימיות אלו נעשה באמצעות שיטת הרף. הפנימיות מסווגות לסוגים לפי רמת החומרה של הפרופיל הקליני (הבא לידי ביטוי בגובה התעריף שהמדינה משלמת לספקי השירות הפנימייתי) של הילדים השוהים בהן: שיקומי, טיפולי ופוסט-אשפוזי. החל מהשנתון של שנת תשס"ז עודן הסיווג ונוספו לו הקטגוריות: שיקומי-טיפול וטיפול-פוסט-אשפוזי; זאת בעבור פנימיות מעורבות שבהן שוהות קבוצות של חניכים בפרופילים שונים. הצורך בהוספת קטגוריות ביניים אלה התעורר בעקבות הגידול בשנים האחרונות בפנימיות המעורבות (יותר מרבע מהחניכים שוהים בהן), וההבנה כי לפנימיות אלה יש מאפיינים ייחודיים.

סעיף 1: מאפייני רקע של החניכים

מהנתונים המופיעים בתרשים 6 אפשר לראות שרוב חניכי הפנימיות הם בנים (61%). ההתפלגות החניכים לפי מין דומה במגזרים השונים כאשר במגזר העצמאי קצת יותר בנים בהשוואה לשאר המגזרים (לוח 4). התפלגות החניכים לפי מין שונה בסוגים השונים של הפנימיות: בפנימיות הטיפוליות-פוסט-אשפוזיות אחוז הבנים הוא הגבוה ביותר ביחס לאחוז הבנות ועומד על 84%. בפנימיות הפוסט-אשפוזיות אחוז הבנים אף הוא גבוה יחסית (72%), ובפנימיות הטיפוליות הוא 62%. בפנימיות השיקומיות והשיקומיות-טיפוליות קיים יחס מאוזן יותר בין אחוז הבנים לבין אחוז הבנות, אם כי עדיין יש יותר בנים מבנות, 56% ו-55% בהתאמה (לוח 5).

תרשים 6: חניכים לפי מין (N = 5,529)

לוח 4: חניכים, לפי מין החניך והמגזר החינוכי של הפנימייה, באחוזים (N = 5,529)

מגזר חינוכי של הפנימייה				
מין	ממלכתי (n = 2,807)	ממלכתי-דתי (n = 983)	עצמאי (n = 873)	ערבי/דרוזי (n = 866)
בנים	60.8	57.0	65.4	61.4
בנות	39.2	43.0	34.6	38.6
סה"כ	100.0	100.0	100.0	100.0

לוח 5: חניכים, לפי מין החניך וסוג הפנימייה, באחוזים (N = 5,529)

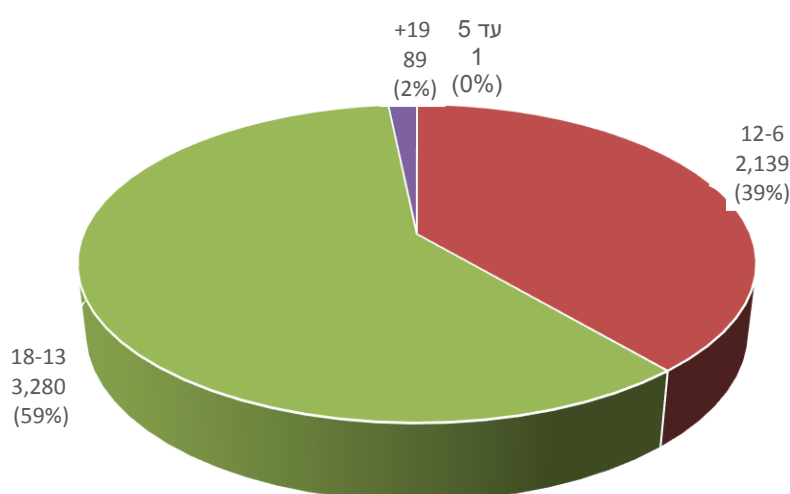
סוג הפנימייה				
מין	שיקומי (n = 2,154)	שיקומי-טיפול (n = 1,079)	טיפול (n = 1,479)	פוסט-אשפוזי (n = 517)
בנים	56.4	54.5	62.1	83.8
בנות	43.6	45.5	37.9	16.2
סה"כ	100.0	100.0	100.0	100.0

מתרשים 7 עולה ש- 59% מהחניכים הם בקבוצת הגיל 18-13, ו- 39% מהחניכים הם בקבוצת הגיל 12-6. 2% אחוזים מהחניכים בני 19 או יותר, בעוד שחניך אחד בלבד משתייך לקבוצת הגיל הצעירה (עד גיל 5). ממוצע גיל החניכים: 13.9 שנים.

קבוצת הגיל 18-13 בולטת בעיקר במגזר העצמאי עם 75% מכלל החניכים המשתייכים לקבוצת גיל זו. קבוצת הגיל הצעירה (12-6), רווחת בעיקר במגזר הערבי/דרוזי (לוח 6).

בפילוח לפי סוג פנימייה, בולטת קבוצת הגיל 18-13. מגמה זו בולטת במיוחד בפנימיות בהן רמת החומרה של הפרופיל הקליני של הילדים גבוהה יותר (טיפוליות, טיפוליות – פוסט-אשפוזיות ופוסט-אשפוזיות), כ-70% בקבוצת גיל זו. קבוצת הגיל הצעירה (12-6) רווחת בעיקר בפנימיות השיקומיות והשיקומיות-טיפוליות (לוח 7).

תרשים 7: חניכים לפי קבוצת גיל (N = 5,509)*

* עבור 20 חניכים חסר מידע אודות גילם.

לוח 6: חניכים, לפי קבוצת גיל והמגזר החינוכי של הפנימייה, באחוזים (N = 5,509)*

מגזר חינוכי של הפנימייה				
גיל	ממלכתי (n = 2,798)	ממלכתי-דתי (n = 950)	עצמאי (n = 872)	ערבי/דרוזי (n = 864)
עד 5	0.01	0.0	0.0	0.0
12-6	34.4	49.3	23.1	56.8
18-13	63.4	48.0	75.3	42.7
19 או יותר	2.2	2.6	1.6	0.5
סה"כ	100.0	100.0	100.0	100.0

*עבור 20 חניכים חסר מידע אודות גילם

לוח 7: חניכים, לפי קבוצת גיל וסוג הפנימייה, באחוזים (N = 5,509)*

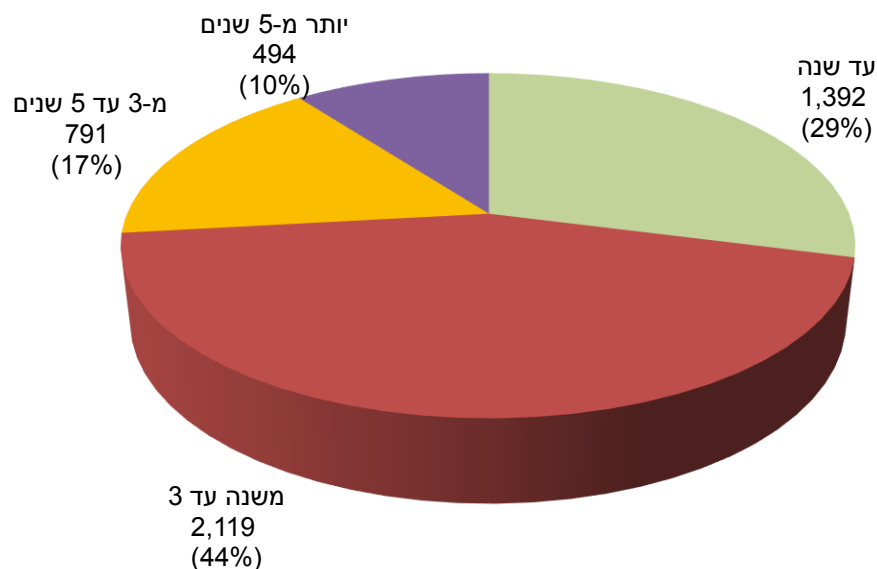
סוג הפנימייה				
גיל	שיקומי (n = 2,154)	שיקומי-טיפול (n = 1,079)	טיפול (n = 1,479)	פוסט-אשפוזי טיפולי-פוסט-אשפוזי (n = 517)
עד 5	0.1	0.0	0.0	0.0
12-6	47.0	49.1	25.0	29.2
18-13	51.3	50.2	71.9	69.2
19 או יותר	1.6	0.6	3.0	1.5
סה"כ	100.0	100.0	100.0	100.0

*עבור 20 חניכים חסר מידע אודות גילם

מתרשים 8 עולה ש-29% מהחניכים נמצאים בפנימיה עד שנה, 44% אחוז מהחניכים נמצאים בפנימייה יותר משנה עד 3 שנים, 17% נמצאים בין 3 ל-5 שנים ו-10% יותר מ-5 שנים. ממוצע ותק החניכים בפנימייה הוא 2.8 שנים. שיעור החניכים בקטגוריות הוותק השונות דומה למדי במגזרים השונים, כאשר במגזר העצמאי האחוז הגבוה ביותר של חניכים בוותק של עד שנה, ובמגזר הממלכתי-דתי האחוז הגבוה ביותר של יותר משנה עד 3 שנים (לוח 8).

בפילוח לפי סוג הפנימייה עולה כי האחוז הגבוה ביותר של החניכים עם ותק עד שנה נמצא בפנימיות עם סיווג קליני גבוה ובמיוחד בפנימיות הפוסט-אשפוזיות (38%). עוד ניתן לראות כי שכיחות החניכים עם ותק רב בפנימיה (מעל 3 שנים) גבוהה יותר בפנימיות השיקומיות והשיקומיות-טיפוליות (31% ו-29% בהתאמה) בהשוואה לשאר הסוגים ובמיוחד בהשוואה לפנימיות הפוסט-אשפוזיות (18%); (לוח 9). הדבר בא לידי ביטוי גם בממוצע הוותק של החניכים: ממוצע הוותק של החניכים בפנימיות השיקומיות הוא 3.1 שנים, בשיקומיות-טיפוליות 2.9 שנים, בטיפוליות 2.5 שנים, בטיפוליות-פוסט-אשפוזיות 2.6 שנים ובפוסט-אשפוזיות 2.3 שנים.

תרשים 8: חניכים לפי קבוצת ותק בפנימייה (N = 4,796)*

*עקב בעיה במערכת "מסר" לגבי 733 חניכים לא מופיע תאריך הכניסה לפנימייה ולכן לא ניתן לקבוע עבורם את הוותק.

לוח 8: חניכים, לפי קבוצת ותק והמגזר החינוכי של הפנימייה, באחוזים (N = 4,796)*

מגזר חינוכי של הפנימייה				
ותק בפנימייה	ממלכתי (n = 2,349)	ממלכתי-דתי (n = 864)	עצמאי (n = 793)	ערבי/דרוזי (n = 790)
עד שנה	30.2	23.4	32.9	27.8
יותר משנה עד 3 שנים	41.8	48.3	44.5	43.3
יותר מ-3 שנים עד 5 שנים	17.2	16.4	15.9	15.2
יותר מ-5 שנים	10.8	11.9	6.7	10.6
סה"כ	100.0	100.0	100.0	100.0

*עקב בעיה במערכת "מסר" לגבי 733 חניכים לא מופיע תאריך הכניסה לפנימייה ולכן לא ניתן לקבוע עבורם את הוותק.

לוח 9: חניכים, לפי קבוצת ותק בפנימייה וסוג הפנימייה, באחוזים (N = 4,796)*

סוג הפנימייה				
ותק בפנימייה	שיקומי (n = 1,923)	שיקומי-טיפול (n = 961)	טיפול (n = 1,181)	פוסט-אשפוזי (n = 436)
עד שנה	24.9	25.3	35.3	32.4
יותר משנה עד 3 שנים	44.3	46.0	48.2	42.8
יותר מ-3 שנים עד 5 שנים	17.1	19.8	13.8	16.2
יותר מ-5 שנים	13.7	8.9	7.7	8.6
סה"כ	100.0	100.0	100.0	100.0

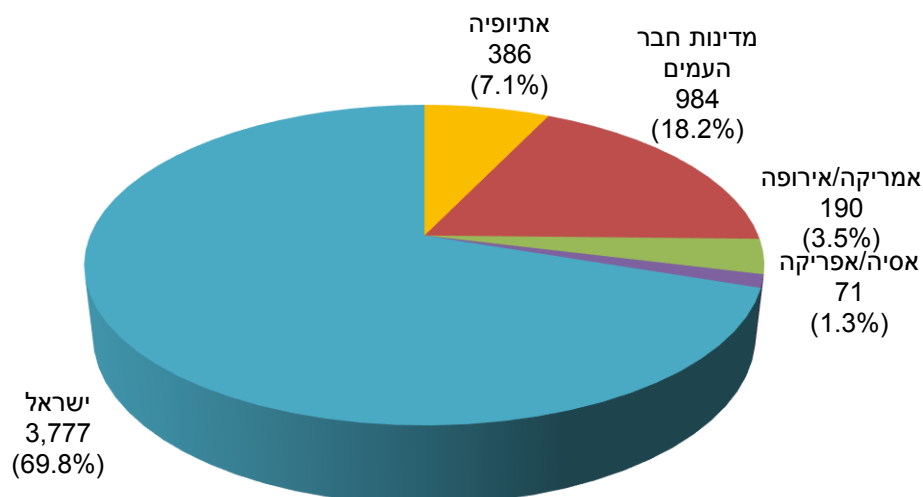
*עקב בעיה במערכת "מסר" לגבי 733 חניכים לא מופיע תאריך הכניסה לפנימייה ולכן לא ניתן לקבוע עבורם את הוותק.

גלי העלייה של שנות ה-90 של המאה הקודמת שכנו זה מכבר, אך נראה שגם ילדים שנולדו בארץ לעולים נושאים מאפיינים של מהגרים הרלוונטיים לטיפול בהם ולתכנון ולקביעת מדיניות. לפיכך, החל משנתון תשס"ח שינינו את

הגדרת ארץ המוצא של החניכים והגדרתם כעולים לפי ההגדרה המקובלת, כלומר: חניכים שהוריהם עלו לארץ בשנת 1990 ואילך, אף שהם עצמם נולדו בארץ, נחשבים עולים ובני ארץ מוצא ההורים.

מתרשים 9 עולה שרוב החניכים (70%) הם ילידי הארץ, 18% מוצאם ממדינות חבר העמים ו-7% מוצאם מאתיופיה. חניכים שמוצאם מארצות אמריקה/אירופה ואסיה/אפריקה מהווים ביחד 5%. בקרב המגזרים החינוכיים היהודיים שיעור ילידי ישראל הגבוה ביותר נמצא במגזר העצמאי (81%). במגזרים אלו יש הבדלים בעיקר בשיעור יוצאי אתיופיה ומדינות חבר העמים: שיעורם של בני מדינות חבר העמים גבוה במגזר הממלכתי בהשוואה למגזרים האחרים ועומד על 28%; שיעור יוצאי אתיופיה גבוה הרבה יותר במגזר הממלכתי-דתי בהשוואה למגזרים האחרים (18%). כמעט כל חניכי המגזר הערבי/דרוזי הם ילידי הארץ (לוח 10). שיעור ילידי הארץ נע בין 63% ל-74% בסוגים השונים של הפנימיות. שיעורם של יוצאי אתיופיה גבוה באופן יחסי בפנימיות השיקומיות-טיפוליות לעומת שיעורם בסוגים האחרים (12%), והאחוז הגבוה ביותר של יוצאי מדינות חבר העמים (25%) נמצא בפנימיות הפוסט-אשפוזיות (לוח 11).

תרשים 9: חניכים לפי ארץ מוצא (N = 5,408)*

* חניכים שלפחות אחד מהוריהם עלה לארץ בשנת 1990 ואילך, נחשבים בני ארץ המוצא של ההורה העולה. עבור 121 ילדים לא נמסר נתון זה.

לוח 10: חניכים, לפי ארץ מוצא והמגזר החינוכי של הפנימייה, באחוזים (N = 5,408)*

ארץ מוצא	מגזר חינוכי של הפנימייה			
	ממלכתי (n = 2,743)	ממלכתי-דתי (n = 973)	עצמאי (n = 867)	ערבי/דרוזי (n = 825)
ישראל	60.2	62.6	80.5	99.2
אסיה/אפריקה (למעט מדינות חבר העמים ואתיופיה)	1.1	1.8	2.5	0.1
אתיופיה	7.2	17.9	1.0	0.0
אמריקה/אירופה (למעט מדינות חבר העמים)	2.9	5.0	6.9	0.1
מדינות חבר העמים	27.7	12.6	9.0	0.6
סה"כ	100.0	100.0	100.0	100.0

* חניכים שלפחות אחד מהוריהם עלה לארץ בשנת 1990 ואילך, נחשבים בני ארץ המוצא של ההורה העולה. עבור 121 ילדים לא נמסר נתון זה.

לוח 11: חניכים, לפי ארץ מוצא וסוג הפנימייה, באחוזים (N = 5,408)*

סוג הפנימייה					
ארץ מוצא	שיקומי (n = 2,112)	שיקומי-טיפול (n = 1,040)	טיפול (n = 1,447)	פוסט-אשפוזי (n = 512)	פוסט-אשפוזי (n = 297)
ישראל	74.1	63.4	70.1	66.8	65.7
אסיה/אפריקה (למעט מדינות חבר העמים ואתיופיה)	1.5	1.1	1.1	1.6	1.3
אתיופיה	5.7	12.1	6.8	6.6	2.4
אמריקה/אירופה (למעט מדינות חבר העמים)	2.9	2.9	3.7	5.3	6.1
מדינות חבר העמים	15.7	20.6	18.2	19.7	24.6
סה"כ	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

* חניכים שלפחות אחד מהוריהם עלה לארץ בשנת 1990 ואילך, נחשבים בני ארץ המוצא של ההורה העולה. עבור 121 ילדים לא נמסר נתון זה.

בלוחות 12-14 מובאים מאפיינים שונים להשלמת תמונת מאפייני הרקע של החניכים. נתונים אלו אינם קשורים אלה לאלה והם מקובצים יחדיו לשם החיסכון בלוחות.

עשרים ושבעה אחוזים מן החניכים לומדים במסגרות לימודיות של החינוך המיוחד. במגזר הממלכתי שיעור החניכים בחינוך המיוחד הוא הגבוה ביותר ועומד על 34%, ויורד בהדרגה במגזרים העצמאי והערבי/דרוזי, ובמגזר הממלכתי-דתי. השיעור הנמוך ביותר של חניכים בחינוך המיוחד נמצא בפנימיות השיקומיות-טיפוליות והשיקומיות (12%-15% בהתאמה), והגבוה ביותר בפנימיות הפוסט-אשפוזיות (77%).

שלושים אחוזים מבין החניכים מוגדרים כעולים, כלומר חניכים שעלו לארץ או חניכים שנולדו בארץ והוריהם עלו לארץ בשנת 1990 ואילך. שיעור העולים במגזר הממלכתי הוא הגבוה ביותר (אם כי די דומה לשיעורים במגזר הממלכתי-דתי). בפילוח לפי סוג פנימיה ניתן לראות כי הפנימיות השיקומיות-טיפוליות מאופיינות באחוז הגבוה ביותר של עולים, במיוחד בהשוואה לפנימיות השיקומיות (37% ו-26% בהתאמה).

שישים ושלושה חניכים (1.1%) הם מאומצים. שיעור החניכים המאומצים גבוה מעט יותר במגזר הממלכתי מאשר בשאר המגזרים וכן בפנימיות הפוסט-אשפוזיות.

ארבעים וארבעה אחוזים מהחניכים שוהים בפנימייה על פי חוק הנוער. 50% מהחניכים במגזר הממלכתי נמצאים בפנימייה על פי חוק הנוער, לעומת 46% במגזר הממלכתי-דתי, 33% במגזר העצמאי ו-36% במגזר הערבי-דרוזי. השיעור הגבוה ביותר של חניכים על פי חוק הנוער נמצא בפנימיות הפוסט-אשפוזיות (60%). שיעורם בפנימיות השיקומיות והטיפוליות הוא נמוך ביחס ליתר סוגי הפנימיות.

לוח 12: חניכים לפי כמה מאפיינים, באחוזים (N = 5,529)

מאפיין	אחוז החניכים
חניכים בחינוך המיוחד	27.3
חניכים עולים*	29.5
חניכים מאומצים	1.1
חניכים על פי חוק הנוער	44.1

* חניכים שעלו לארץ או חניכים שנולדו בארץ ולפחות אחד מהוריהם עלה לארץ בשנת 1990 ואילך.

לוח 13: חניכים, לפי כמה מאפיינים והמגזר החינוכי של הפנימייה, באחוזים (N = 5,529)

מגזר חינוכי של הפנימייה					מאפיין
ערבי/דרוזי (n = 866)	עצמאי (n = 873)	ממלכתי-דתי (n = 983)	ממלכתי (n = 2,807)		
22.9	22.8	15.4	34.3		חניכים בחינוך המיוחד
0.8	19.5	37.4	39.8		חניכים עולים*
0.0	0.8	1.3	1.5		חניכים מאומצים
35.6	33.4	45.6	49.6		חניכים על פי חוק הנוער

* חניכים שעלו לארץ או חניכים שנולדו בארץ ולפחות אחד מהוריהם עלה לארץ בשנת 1990 ואילך.

לוח 14: חניכים, לפי כמה מאפיינים וסוג הפנימייה, באחוזים (N = 5,529)

סוג הפנימייה					מאפיין
פוסט-אשפוזי (n = 300)	טיפול-פוסט-אשפוזי (n = 517)	טיפול (n = 1,479)	שיקומי-טיפול (n = 1,079)	שיקומי (n = 2,154)	
77.0	64.6	33.5	12.3	14.8	חניכים בחינוך המיוחד
34.3	33.2	29.9	36.6	25.9	חניכים עולים*
4.0	2.1	1.4	0.9	0.5	חניכים מאומצים
59.7	47.4	40.4	51.8	41.3	חניכים על פי חוק הנוער

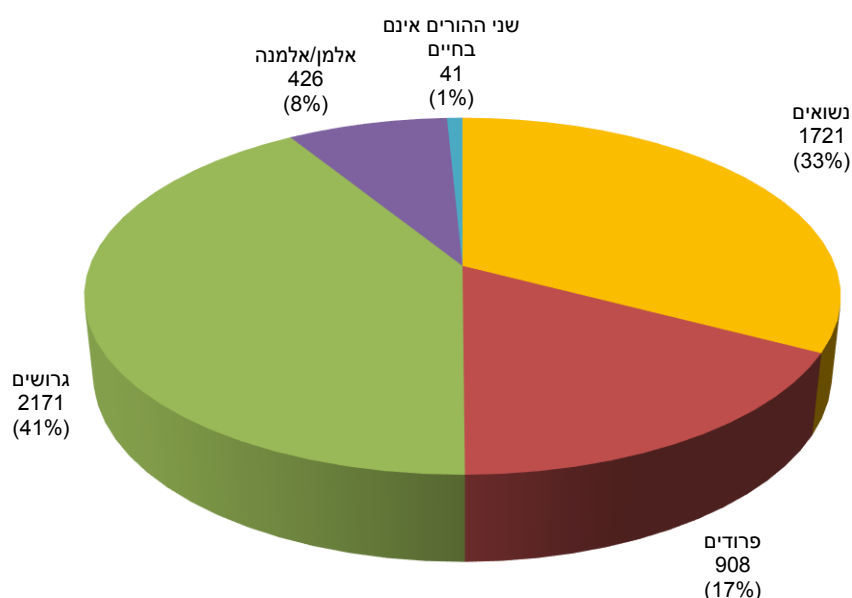
* חניכים שעלו לארץ או חניכים שנולדו בארץ ולפחות אחד מהוריהם עלה לארץ בשנת 1990 ואילך.

סעיף 2: מאפייני הורי החניכים

בשנים האחרונות הולכת וגוברת ההכרה בחשיבות מקום ההורים בתהליך הטיפולי של החניך בפנימייה. הבנה זו באה לידי ביטוי בתכניות רבות שהפנימיות מפתחות ובהן משתתפים ההורים. לפיכך, חשוב שלפנימיות, לפיקוח ולמטה, יהיה מידע מעמיק על מאפייני ההורים ומצבם, מידע שיאפשר לכוון את התכניות בפנימיות ולהבין את הקשרים בין מצב ההורים והחניכים. משנת תשס"ז נוספו לנתונים שנאספים מדי שנה על החניכים, נתונים על מאפייני ההורים.

מתרשים 10 עולה שההורים של 33% מהחניכים הם נשואים ושל 58% הם גרושים או פרודים; 9% מהחניכים יתומים מהורה אחד לפחות. במגזר הממלכתי שיעור ההורים הנשואים הוא הנמוך ביותר (23%) ושיעור הגרושים או הפרודים הוא הגבוה ביותר (67%). שיעור הנשואים עולה בהדרגה ושיעור הפרודים או גרושים יורד בהדרגה במגזרים הממלכתי-דתי, הערבי/דרוזי והעצמאי. שיעור החניכים היתומים מהורה אחד או משני ההורים גבוה יותר במגזר הממלכתי (10%) ובמגזר הממלכתי-דתי (9%), ונמוך יותר במגזר הערבי/דרוזי (7%) והעצמאי (5%) (לוח 15). מבדיקת המצב המשפחתי של הורי החניכים בסוגים השונים של הפנימיות עולה כי השיעור הגבוה ביותר של הורים נשואים קיים בפנימיות הטיפוליות לעומת שאר הסוגים. שיעור ההורים הפרודים או גרושים בפנימיות השיקומיות-טיפוליות הוא הגבוה ביותר (63%). אחוז היתומים מהורה אחד או שני ההורים דומה בסוגי הפנימיות השונים (לוח 16).

תרשים 10: חניכים לפי מצב משפחתי של ההורים (N = 5,267)*

* עבור 262 חניכים חסר מידע אודות המצב המשפחתי של ההורים

לוח 15: חניכים, לפי מצב משפחתי של הורי החניכים והמגזר החינוכי של הפנימייה, באחוזים (N = 5,267)*

מגזר חינוכי של הפנימייה				מצב משפחתי
ערבי/דרוזי (n = 854)	עצמאי (n = 838)	ממלכתי-דתי (n = 913)	ממלכתי (n = 2,662)	
43.6	56.6	29.0	22.9	נשואים
13.3	6.4	17.4	21.8	פרודים
35.9	31.7	44.1	44.9	גרושים
6.8	5.1	8.4	9.3	אלמנים
0.4	0.1	1.0	1.1	שני ההורים אינם בחיים
100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ

* עבור 262 חניכים חסר מידע אודות המצב המשפחתי של ההורים

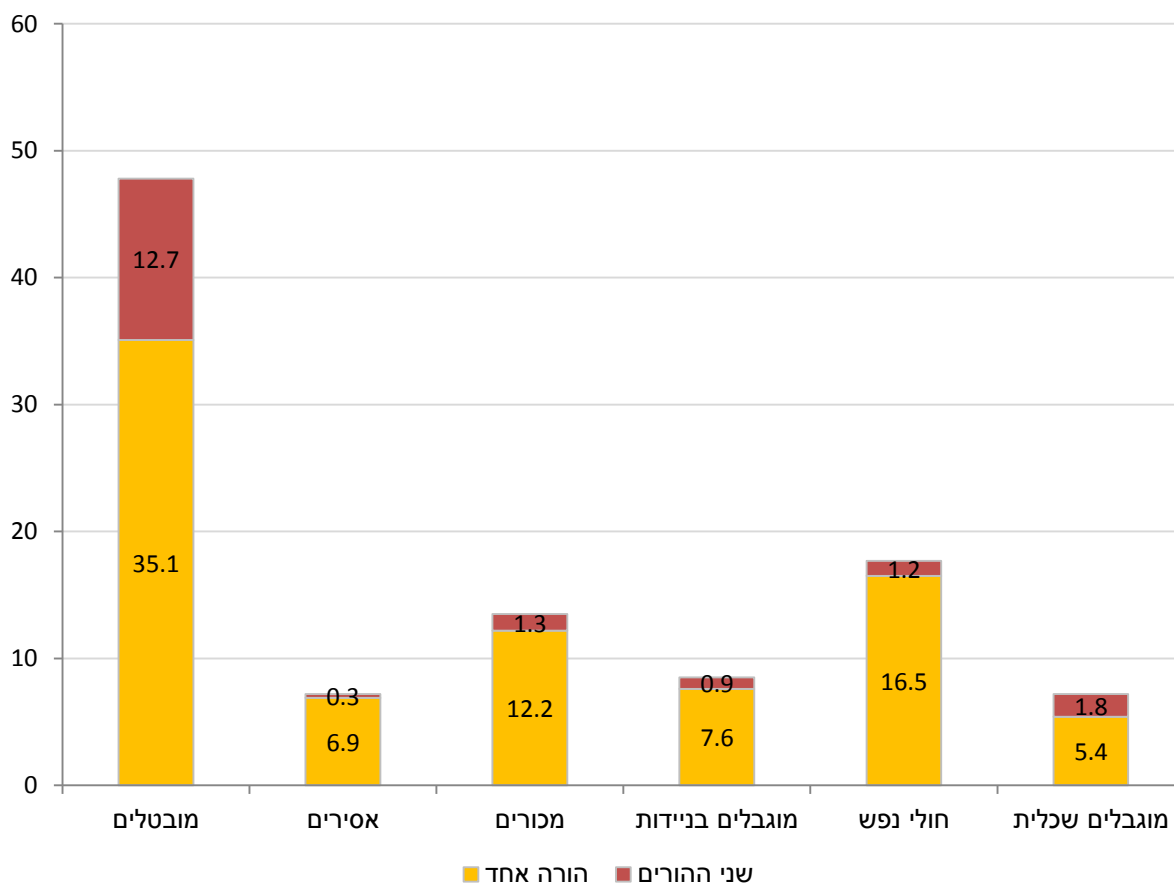
לוח 16: חניכים, לפי מצב משפחתי של הורי החניכים וסוג הפנימייה, באחוזים (N = 5,267)*

סוג הפנימייה					מצב משפחתי
פוסט-אשפוזי (n = 292)	פוסט-אשפוזי (n = 487)	טיפול (n = 1,422)	שיקומי-טיפול (n = 1,020)	שיקומי (n = 2,046)	
32.3	29.6	35.0	27.0	33.2	נשואים
19.0	16.4	15.4	22.3	15.2	פרודים
37.3	42.2	38.3	40.7	42.0	גרושים
7.7	5.4	7.2	9.3	8.5	אלמנים
1.0	0.6	0.3	0.8	1.1	שני ההורים אינם בחיים
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ

* עבור 262 חניכים חסר מידע אודות המצב המשפחתי של ההורים

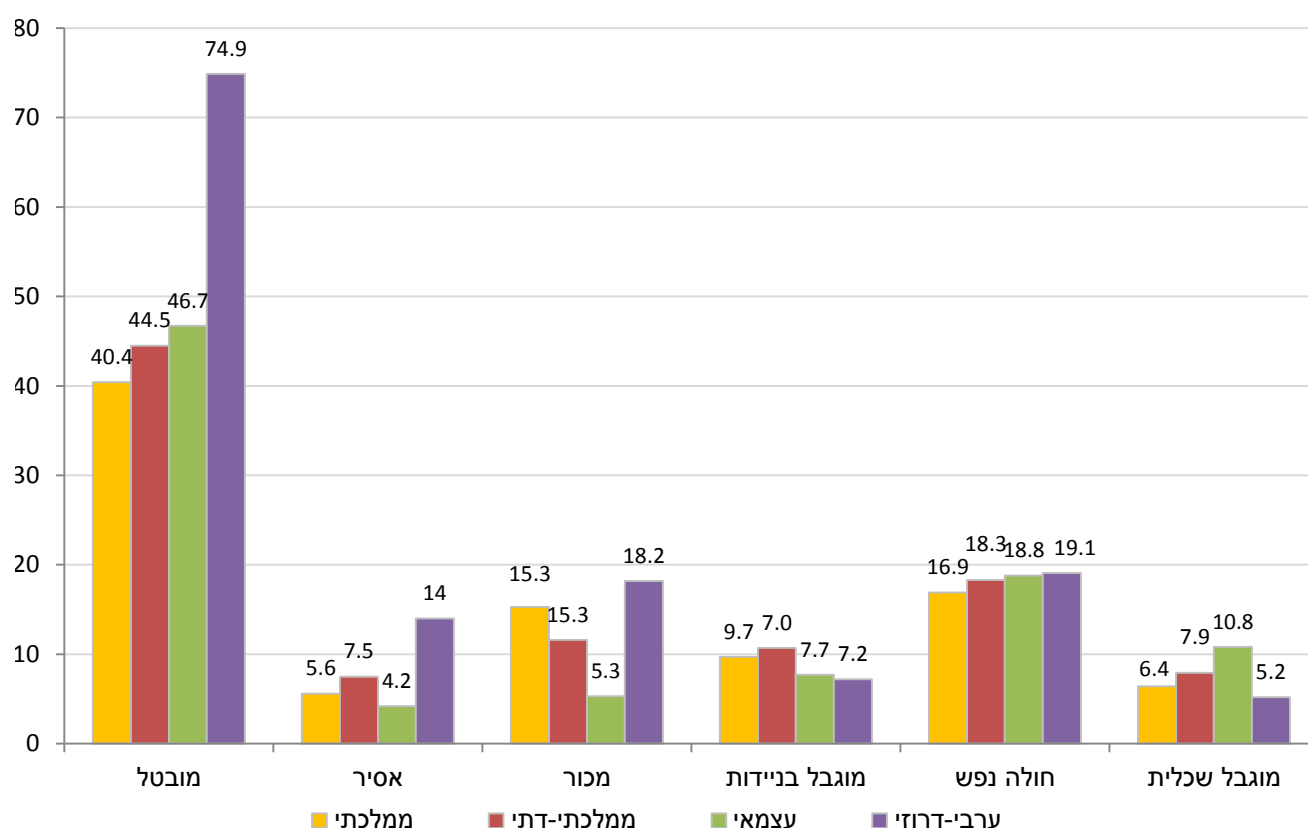
אצל קרוב למחצית מהחניכים לפחות אחד ההורים מובטל. אצל 13% מהחניכים שני ההורים מובטלים. בקרב 7% מהחניכים לפחות אחד ההורים אסיר ואצל 14% מהחניכים לפחות אחד ההורים מכור לחומרים מסוכנים. ל-9% מהחניכים לפחות הורה אחד מוגבל בניידות ובקרב 18% מהחניכים לפחות אחד ההורים חולה נפש. אצל 7% מהחניכים לפחות אחד ההורים מוגבל שכלית. (תרשים 11).

תרשים 11: שכיחות מאפייני הורים, באחוזים (N = 5,529)

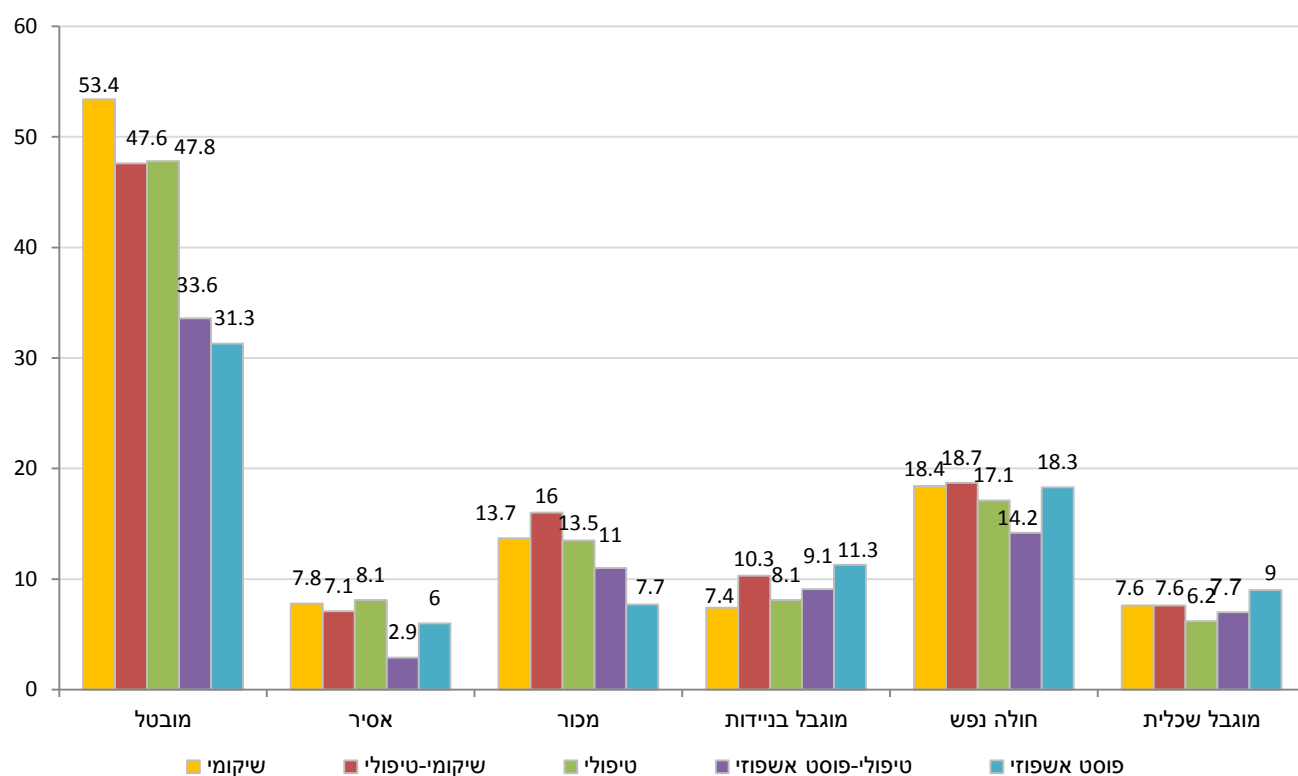
בתרשימים 12 ו-13 מובאות התפלגויות של מאפייני ההורים במגזרים החינוכיים השונים ובסוגים השונים של הפנימיות. בפילוח המאפיינים לפי המגזר החינוכי של הפנימייה (תרשים 12) נמצא שיעור גבוה של הורים מובטלים, אסירים ומכורים במגזר הערבי/דרוזי בהשוואה לשלושת המגזרים האחרים (ממלכתי, ממ"ד והעצמאי). במיוחד ראוי לציין את הפער בין המגזרים בשיעור האבטלה: 75% במגזר הערבי-דרוזי בעוד שביתר המגזרים האחוז נע בין 40% ל-47%. אין הבדלים גדולים בין המגזרים בשיעור ההורים המוגבלים בניידות וחולי הנפש. שיעור ההורים המוגבלים שכלית מעט נמוך במגזר הערבי/דרוזי (5%), וגבוה יחסית במגזר העצמאי (11%).

תרשים 12: שכיחות מאפייני הורים (הורה אחד לפחות), לפי המגזר החינוכי של הפנימייה, באחוזים (N = 5,529)

בפילוח לפי סוג הפנימייה (תרשים 13) נמצא כי שיעור ההורים המובטלים גבוה בפנימיות השיקומיות (53%) בהשוואה לשאר סוגי הפנימיות. השיעור הנמוך ביותר של הורים מובטלים נמצא בפנימיות הפוסט-אשפוזיות (31%). השיעור הגבוה ביותר של הורים מכורים נמצא בפנימיות השיקומיות-טיפוליות (16%) והנמוך ביותר בפנימיות הפוסט-אשפוזיות (8%). ההבדלים בשאר המאפיינים אינם גדולים (הפערים בין הקבוצות לגבי כל מאפיין נעים בין 3% ל-5%).

תרשים 13: שכיחות מאפייני הורים (הורה אחד לפחות), לפי סוג הפנימייה, באחוזים (N = 5,529)

סעיף 3: המסמנים (בעיות מרכזיות) של החניכים

הפרופיל החינוכי והטיפול של החניכים השוהים בפנימיות נבחן מדי שנה באמצעות 14 מסמנים, שהם קשיים מרכזיים המאפיינים את החניכים. מרכזיותם של המסמנים נקבעה על בסיס שכיחותם הגבוהה או השפעתם הרבה על איכות החיים של החניך. מקצת המסמנים מסתמכים על כלי מדידה מקובלים (סולמות אכנבך) ומקצתם הם פרי פיתוח של מפקחי השירות לילד ולנוער וחוקרי המרכז להבטחת איכות במכון מאירס-ג'וינט-ברוקדייל שנועצו עם מומחי תוכן. הימצאותם של המסמנים אצל החניך נקבעת על-ידי הצוות החינוכי והטיפולי של הפנימייה. המסמנים הנבדקים הם: הישגים נמוכים בלימודים, תפקוד לקוי בלימודים, בריחות, הזנחה חיצונית, בעיות בקשר המשפחתי, תוקפנות, תפקוד חברתי לקוי, גניבות, הרטבה, שימוש באלכוהול, שימוש בסמים, דיכאון וחרדה, התנהגות אובדנית ובעיה בתחום המיני.

חשיבות רבה נודעת לכך שאותם מסמנים נבדקים שנה אחר שנה, שכן כך יכולות הפנימיות לעקוב אחר התפתחותו של החניך, והפיקוח ומטה השירות מסוגלים לנתח מגמות בפרופיל החניכים לאורך שנים. עם זאת, הרצון להיות קשובים לצרכים של השדה ושל הפיקוח, ולספק נתונים רלוונטיים, מחייבים מעת לעת לערוך שינויים במסמנים. שינויים אלה פוגעים ביכולת להשוות את הממצאים בין השנים ולכן הם נעשים במשורה. בשנת תשס"ב שונו המסמנים תפקוד חברתי לקוי ובעיה בתחום המיני ובשנת תשס"ז שונה המסמן הישגים נמוכים בלימודים. שיעורי המסמנים בקרב החניכים השוהים בפנימיות האינטנסיביות מוצגים בלוחות הבאים.

המסמנים השכיחים ביותר הם בעיות בקשר המשפחתי (56%) ודיכאון וחרדה (47%); (לוח 17). בפילוח לפי מין החניכים שיעורם של תשעה מסמנים גבוה יותר בקרב הבנים מאשר בקרב הבנות, כאשר הבולטים מביניהם הם: תפקוד לקוי בלימודים (עם פער של 8 נקודות אחוז) ודיכאון וחרדה (פער של 5 נקודות אחוז). ארבעה מסמנים נפוצים יותר בקרב הבנות, כאשר הפער המקסימלי הוא של 7 נקודות אחוז במסמן בעיות בקשר המשפחתי.

לוח 17: חניכים עם מסמנים, סה"כ ולפי מין, באחוזים (N = 5,529)

המסמן	סה"כ (n=5,529)	בנים (n=3,369)	בנות (n=2,106)
הישגים נמוכים בלימודים	27.6	28.1	26.8
תפקוד לקוי בלימודים	33.7	36.8	28.7
ברירות	10.4	12.0	7.9
הזנחה חיצונית	27.9	28.2	27.5
בעיות בקשר המשפחתי	55.9	53.2	60.1
תוקפנות	32.2	30.3	35.2
תפקוד חברתי לקוי	39.2	38.4	40.5
גניבות	8.3	9.1	7.0
הרטבה	10.5	10.9	9.9
שימוש באלכוהול	9.6	9.6	9.5
שימוש בסמים	4.0	4.4	3.4
דיכאון וחרדה	46.6	48.5	43.7
התנהגות אובדנית	13.0	13.0	13.0
בעיה בתחום המיני	22.6	21.5	24.4

ממוצע מספר מסמנים לחניך: 3.4.

בפילוח המסמנים לפי גיל החניכים (לוח 18) נמצא כי בקבוצת הגיל הצעירה (6-12) שכיחות גבוהה יותר של ארבעה מסמנים בהשוואה לקבוצות הגיל האחרות, בקבוצת הגיל 13-18 נמצאה שכיחות גבוהה יותר של 6 מסמנים, ובקבוצת הגיל הבוגרת (+19) נמצאו שלושה מסמנים בלבד ששכיחותם גבוהה ביחס לקבוצות הגיל האחרות.

שימוש באלכוהול ובסמים וכן דכאון וחרדה רווחים יותר בקרב בני ה-19+. בין המסמנים הרווחים יותר בקרב בני ה-13-18: בעיות בקשר המשפחתי, תפקוד לקוי בלימודים, בריחות ובעיה בתחום המיני. תפקוד חברתי לקוי, הישגים נמוכים בלימודים, הזנחה חיצונית והרטבה רווחים בקבוצת הגיל הצעירה.

לוח 18: חניכים עם מסמנים, לפי קבוצת גיל, באחוזים (N = 5,509)*

המסמן	קבוצת גיל		
	+19 (n = 89)	18-13 (n = 3,280)	12-6 (n = 2,139)
הישגים נמוכים בלימודים	21.3	25.4	31.2
תפקוד לקוי בלימודים	29.2	34.6	32.5
בריחות	3.4	12.0	8.2
הזנחה חיצונית	22.5	25.8	31.3
בעיות בקשר המשפחתי	46.1	56.1	55.9
תוקפנות	14.6	33.3	31.5
תפקוד חברתי לקוי	32.6	38.7	40.5
גניבות	7.9	9.3	6.7
הרטבה	1.1	5.7	18.0
שימוש באלכוהול	31.5	15.0	0.4
שימוש בסמים	11.2	6.0	0.7
דיכאון וחרדה	51.7	48.8	43.2
התנהגות אובדנית	13.5	14.4	10.8
בעיה בתחום המיני	18.0	24.9	19.4

* קבוצת הגיל לידה עד 5 כוללת ילד אחד בלבד ואינה מופיעה בלוח זה, ועבור 20 חניכים חסר מידע אודות גילם.

בפילוח המסמנים לפי ותק החניכים בפנימייה (לוח 19) נמצא כי השכיחות הגבוהה ביותר של מסמנים נמצאת בדרך כלל בקבוצת הוותק של עד שנה (6 מסמנים היו עם השכיחות הגבוהה ביותר בקבוצת ותק זו) ושנה עד שלוש שנים (ארבעה מסמנים עם השכיחות הגבוהה ביותר). בשני מסמנים נוספים נמצאה שכיחות זהה בשתי קבוצות אלה, וגבוהה בהשוואה לקבוצות האחרות. בקרב החניכים בקבוצת הוותק מ-3 שנים עד 5 שנים בולטים דכאון וחרדה, אם כי האחוז לא שונה בהרבה מקבוצת הוותק של יותר משנה עד שלוש שנים (פער של 2 נקודות אחוז).

לוח 19: חניכים עם מסמנים, לפי קבוצת ותק בפנימייה, באחוזים (N = 4,796)*

קבוצת ותק בפנימייה				
המסמן	עד שנה (n = 1,392)	יותר משנה עד 3 שנים (n = 2,119)	יותר מ-3 שנים עד 5 שנים (n = 791)	יותר מ-5 שנים (n = 494)
הישגים נמוכים בלימודים	30.7	27.5	23.9	21.1
תפקוד לקוי בלימודים	37.0	32.2	28.6	25.1
בריחות	11.4	10.1	8.0	7.1
הזנחה חיצונית	28.1	29.2	27.4	21.9
בעיות בקשר המשפחתי	52.8	54.8	60.9	61.3
תוקפנות	33.0	33.2	29.0	26.5
תפקוד חברתי לקוי	39.8	39.8	38.2	32.2
גניבות	6.5	8.6	8.2	5.1
הרטבה	11.1	11.5	11.3	5.5
שימוש באלכוהול	8.9	6.5	6.7	6.9
שימוש בסמים	4.2	2.8	1.5	0.6
דיכאון וחרדה	45.2	48.0	50.4	39.7
התנהגות אובדנית	14.2	13.1	11.9	5.5
בעיה בתחום המיני	21.3	23.1	22.4	18.0

*עקב בעיה במערכת "מסר" לגבי 733 חניכים לא מופיע תאריך הכניסה לפנימייה ולכן לא ניתן לקבוע עבורם את הוותק.

בפילוח המסמנים לפי המגזר החינוכי של הפנימייה (לוח 20) נמצא כי במגזר הערבי/דרוזי שיעור תשעה מהמסמנים נמוך בהשוואה לשלושת המגזרים האחרים (ממלכתי, ממלכתי-דתי ועצמאי) ואלו הם: תפקוד לקוי בלימודים, בריחות, הזנחה חיצונית, תוקפנות, גניבות, שימוש באלכוהול, שימוש בסמים התנהגות אובדנית ובעיה בתחום המיני, בעוד ששיעור המסמנים הישגים נמוכים בלימודים, בעיות בקשר המשפחתי, תפקוד חברתי לקוי והרטבה גבוה ביחס לשלושת המגזרים האחרים. במגזר הממלכתי נמצאו ארבעה מסמנים ששיעורם גבוה יחסית, ובמגזר הממלכתי-דתי ובמגזר העצמאי שלושה מסמנים. במגזר הממלכתי קיים הבדל בולט במסמן שימוש באלכוהול (15% לעומת 1%-6%). במגזר העצמאי ההבדלים הבולטים ביותר נמצאו במסמן הבריחות (16% לעומת 6% - 11%) וכן בבעיה בתחום המיני (28% לעומת 12%-24%).

לוח 20: חניכים עם מסמנים, לפי המגזר החינוכי של הפנימייה, באחוזים (N = 5,529)

מגזר חינוכי של הפנימייה				המסמן
ערבי/דרוזי (n = 866)	עצמאי (n = 873)	ממלכתי-דתי (n = 983)	ממלכתי (n = 2,807)	
35.9	25.8	26.3	26.0	הישגים נמוכים בלימודים
28.1	33.3	36.0	34.7	תפקוד לקוי בלימודים
6.2	15.6	11.2	9.8	בריחות
22.3	28.8	31.7	28.1	הזנחה חיצונית
64.0	54.1	54.7	54.4	בעיות בקשר המשפחתי
27.4	32.1	37.8	31.7	תוקפנות
42.4	37.3	37.4	39.4	תפקוד חברתי לקוי
5.0	11.7	9.1	8.0	גניבות
12.1	10.8	11.3	9.6	הרטבה
1.0	5.2	6.0	14.9	שימוש באלכוהול
1.0	1.5	3.4	5.9	שימוש בסמים
46.9	41.6	44.0	49.0	דיכאון וחרדה
6.2	10.3	13.5	15.7	התנהגות אובדנית
11.5	27.6	23.9	24.0	בעיה בתחום המיני

החל מהשנתון של שנת תשס"ז, כאמור, נוספו שתי קטגוריות ביניים לסיווג הפנימיות: פנימיות שיקומיות-טיפוליות וטיפוליות-פוסט-אשפוזיות. זאת, בעקבות הגידול בפנימיות המעורבות בשנים האחרונות, וההבנה כי לפנימיות אלה יש מאפיינים ייחודיים. בניתוח ההבדלים בשיעור המסמנים בסוגים השונים של הפנימיות, נמצא שהשכיחות הגבוהה ביותר של מסמנים נמצאת בפנימיות הטיפוליות-פוסט-אשפוזיות, והפוסט-אשפוזיות (לוח 21). ב- 6 מתוך 14 מהמסמנים בפנימיות הטיפוליות-פוסט-אשפוזיות נמצא השיעור הגבוה ביותר בהשוואה ליתר הסוגים, ובפוסט-אשפוזיות ב-5 מתוך המסמנים. בפנימיות הפוסט-אשפוזיות בולטים בשכיחותם הגבוהה המסמנים: דיכאון וחרדה (79% לעומת 59%-38%), תפקוד חברתי לקוי (64% לעומת 35%-47%) והתנהגות אובדנית (31% לעומת 7%-21%). בפנימיות הטיפוליות בולטים בשכיחותם הגבוהה המסמנים: שימוש באלכוהול (20% לעומת 5%-10%) ושימוש בסמים (10% לעומת 1%-5%). בפנימיות השיקומיות בשבעה מסמנים נמצא השיעור הנמוך ביותר בהשוואה לארבעת הסוגים האחרים.

לוח 21: חניכים עם מסמנים, לפי סוג הפנימייה, באחוזים (N = 5,529)

סוג הפנימייה					
המסמן	שיקומי (n = 2,154)	שיקומי-טיפול (n = 1,079)	טיפול (n = 1,479)	פוסט-אשפוזי (n = 517)	פוסט-אשפוזי (n = 300)
הישגים נמוכים בלימודים	28.8	27.2	28.7	22.6	23.3
תפקוד לקוי בלימודים	30.9	32.3	36.6	41.6	30.0
ברירות	9.6	7.0	12.0	16.6	10.7
הזנחה חיצונית	26.2	30.7	24.9	33.3	36.3
בעיות בקשר המשפחתי	56.8	56.9	53.5	54.9	59.3
תוקפנות	29.2	33.5	32.6	38.1	36.7
תפקוד חברתי לקוי	35.4	39.9	36.4	47.0	64.3
גניבות	7.1	8.9	8.5	12.2	6.7
הרטבה	10.0	12.1	8.9	13.3	10.3
שימוש באלכוהול	4.6	5.2	20.3	9.1	9.7
שימוש בסמים	1.3	1.4	10.1	2.9	4.7
דיכאון וחרדה	38.0	47.3	46.4	59.4	78.7
התנהגות אובדנית	6.9	13.6	15.1	20.5	31.0
בעיה בתחום המיני	16.9	22.7	24.3	35.4	30.3

מהשוואת שיעור המסמנים בעשר השנים תשס"ד-תשע"ד (לוח 22), עולה כי ברוב המסמנים ישנה מגמה של יציבות באחוז החניכים עם מסמנים לאורך השנים. יחד עם זאת ניתן לראות ירידה באחוז החניכים שתפקודם בלימודים לקוי (מ- 42% בתשס"ו, אז היה האחוז הגבוה ביותר, ל- 34% בתשע"ד). לעומת זאת, ניתן לזהות עליה עקבית בשיעור החניכים המשתמשים באלכוהול (מ-4% בתשס"ד ל- 10% בתשע"ד). במסמן דיכאון וחרדה היתה עלייה באותן שנים (מ-40% ל-48%) עם ירידת מסוימת בתשע"ד (47%).

לוח 22: חניכים עם מסמנים במהלך עשר שנים, באחוזים (תשס"ד-תשע"ד)

המסמן	תשס"ד (N = 5,626)	תשס"ה (N = 5,090)	תשס"ו (N = 5,429)	תשס"ז (N = 5,367)	תשס"ח (N = 5,563)	תשס"ט (N=5,229)	תש"ע (5,554=N)	תשע"א (N=5,499)	תשע"ב (N=5,791)	תשע"ד (N=5,529)
הישגים נמוכים בלימודים*	-	-	-	30.3	32.5	31.5	32.4	29.9	30.2	27.6
תפקוד לקוי בלימודים	40.1	40.8	42.3	40.2	39.2	37.2	35.8	35.9	35.5	33.7
בריחות	12.1	10.7	11.6	11.6	12.4	12.4	11.8	11.2	12.6	10.4
הזנחה חיצונית	24.6	24.7	26.2	27.0	26.5	27.0	27.1	26.2	27.3	27.9
בעיות בקשר המשפחתי	55.9	57.6	58.8	59.8	57.3	57.6	57.9	59.3	58.3	55.9
תוקפנות	33.4	33.4	34.3	33.7	31.5	30.6	32.0	31.7	33.3	32.2
תפקוד חברתי לקוי	35.6	36.7	38.3	39.7	37.8	38.4	35.4	37.2	39.2	39.2
גניבות	10.2	10.4	10.3	9.6	8.5	9.8	8.9	8.7	8.1	8.3
הרטבה	12.1	11.9	11.8	12.5	11.6	10.5	10.5	10.9	10.7	10.5
שימוש באלכוהול	4.2	3.5	5.4	5.8	7.0	7.8	8.2	8.9	8.8	9.6
שימוש בסמים	3.1	2.1	3.2	2.2	2.0	2.0	3.2	3.1	2.8	4.0
דיכאון וחרדה	41.6	42.4	43.5	45.0	43.3	44.9	47.3	39.5	48.2	46.6
התנהגות אובדנית	12.8	14.3	15.2	14.3	13.8	13.7	13.8	13.5	13.0	13.0
בעיה בתחום המיני**	-	-	-	-	-	-	-	-	20.9	22.6

* בתשס"ז הגדרת מסמן זה השתנתה.

** בתשע"ב הגדרת מסמן זה השתנתה.

חניכים עם בעיה במסמן המיני

בשנים האחרונות נושא המסמן המיני נמצא במוקד העבודה של הפנימיות וכן במוקד העניין הציבורי. בשנת תשע"ב הוחלט על שינוי אופן החישוב של בעיה במסמן המיני, אולם רק בשנת תשע"ד התעדכנה המערכת הממוחשבת בהתאם לקריטריונים החדשים שנקבעו. לוח 23 מציג את התפלגות הבעיות השונות המרכיבות את המסמן המיני בשנת תשע"ד. ניתן לראות כי הסיבה המרכזית בעטיה החניכים מוגדרים כבעלי בעיה במסמן המיני, היא השכיחות הגבוהה של עיסוק בהתנהגות מינית חריגה.

לוח 23: חניכים עם בעיה במסמן המיני, באחוזים

(N=5,529)	
סה"כ בעיה בתחום המיני	22.6
אוננות פומבית ו/או אוננות בתדירות מופרזת	2.1
מציצנות (כגון בחדרי המקלחות ובזמן ההלבשה)	2.2
השתתפות בנגיעות מיניות (כגון מציצות ונגיעות באיברי מין)	3.8
ביצוע תקיפה מינית בתוך הפנימיה	1.7
ביצוע תקיפה מינית מחוץ לפנימיה	2.6
עבר/ה תקיפה מינית בתוך הפנימיה	2.2
עבר תקיפה מינית מחוץ לפנימיה	9.1
החניך עסק בהתנהגות מינית חריגה (כגון התנהגות שאינה מתואמת לגיל, יחסים עם בני זוג מתחלפים ו/או יחסים חד מיניים)	14.4

סעיף 4: בעיות נוספות של החניכים

כדי לתת ביטוי לטווח רחב יותר של בעיות, אף אם מרכזיותן פחותה משל המסמנים, נאספים מדי שנה נתונים על בעיות נוספות שהימצאותן אצל החניך נקבעת על פי אבחון מוסמך של בעל מקצוע רלוונטי. בעיות אלו נבחרו לאחר שבניתוח תוכן של בעיות שצוותי הפנימייה רשמו כמאפיינות את החניכים נוסף על המסמנים, הן נמצאו השכיחות ביותר. אחת-עשרה הבעיות שנבחרו הן: הפרעות קשב וריכוז (ADHD), ליקויי למידה ספציפיים, הפרעות בדיבור, הפרעות בשינה, הפרעת אכילה, אנקופרזיס, פסיכודה, נטילת תרופות פסיכיאטריות, קווים של הפרעת אישיות, עישון ובעיות רפואיות כרוניות. העמקת הפיקוח בתחום התזונה בשנים האחרונות הביאה להכרה בחשיבות המעקב האישי אחר החניכים. וכך, משנת תשס"ז נמדדים המשקל והגובה של החניכים, וניתן לחשב את ערך BMI שלהם ולהעריך את תקינות משקלם לפי לוחות סטנדרטיים המותאמים לגילם ולמינם. לפיכך, נוספו לבעיות הנוספות גם תת-משקל ועודף משקל. משנת תשס"ח הוחלט להבחין בין הנוטלים ריטלין או קונצרטא לבין הנוטלים תרופות פסיכיאטריות אחרות. משנת תשע"ב נבדקו גם אשפוז פסיכיאטרי של שבוע או יותר. בסך הכל נבדקות 15 בעיות נוספות.

שיעורי הבעיות הנוספות בקרב החניכים השוהים בפנימיות האינטנסיביות מוצגים בלוחות הבאים. יש לציין כי החל משנת תשע"ב ישנה מגבלה במידת הייצוגיות של נתוני המשקל, משום שמסגרות רבות אינן מבצעות מדידות עבור כלל הילדים בפנימיות, והקף המידע החסר בנושא עודף משקל ותת משקל רב.

שיעור הבעיות הנוספות בקרב החניכים השוהים בפנימיות האינטנסיביות מופיע בלוח 24, שממנו עולה כי הבעיות השכיחות ביותר הן הפרעות קשב וריכוז (45%) ונטילת ריטלין או קונצרטא (36%). בפילוח לפי מין החניכים עולה כי שיעורן של רוב הבעיות הנוספות (9 מתוך 15) גבוה יותר בקרב הבנים בהשוואה לבנות. ההבדלים הגדולים ביותר נמצאו בבעיות הבאות: הפרעות קשב וריכוז ונטילת ריטלין או קונצרטא (פער של 22 ו-17 נקודות אחוז בהתאמה). בבעיות השכיחות יותר אצל הבנות הפער הוא בין אחוז ל-2% בלבד.

לוח 24: חניכים עם בעיות נוספות, סה"כ ולפי מין, באחוזים (N =5,529)

הבעיה	סה"כ (n=5,529)	בנים (n=3,369)	בנות (n=2,106)
הפרעות קשב וריכוז (ADHD)	45.4	53.9	32.1
נטילת ריטלין או קונצרטא	35.9	42.7	25.4
ליקויי למידה ספציפיים	19.6	19.5	19.8
הפרעות בדיבור	4.4	5.1	3.2
הפרעות בשינה	1.3	1.2	1.6
הפרעת אכילה	2.1	1.6	2.9
אנקופרזיס	2.2	2.8	1.3
פסיכוזא	2.3	2.6	1.8
נטילת תרופות פסיכיאטריות*	23.2	26.1	18.6
אשפוז פסיכיאטרי של יותר משבוע	6.6	7.5	5.2
קווים של הפרעת אישיות	4.6	3.6	6.3
עישון	17.0	19.3	13.3
בעיות רפואיות כרוניות	7.1	6.9	7.5
תת-משקל**	5.6	7.1	3.1
עודף משקל**	18.8	18.2	19.8

* למעט ריטלין או קונצרטא, ** על פי נוסחת ה- BMI המקובלת.

ממוצע מספר בעיות נוספות לחניך: 1.7.

בפילוח לפי גיל החניכים (לוח 25) נמצא כי רוב הבעיות הנוספות קיימות בגילאים הבוגרים- 6 בעיות היו השכיחות ביותר בקרב קבוצת +19 ו-5 בעיות בקבוצת 18-13. בקרב קבוצת גילאי +19 בולטת במיוחד בעיית העישון (38% לעומת 2% ו-26% בקבוצות הגיל האחרות). בקבוצת גילאי 18-13 בולטות הפרעות קשב וריכוז (48% לעומת 33% ו-42% בקבוצות האחרות) ונטילת ריטלין או קונצרט, הדומה בשיעורה לקבוצת הגיל 12-6.

לוח 25: חניכים עם בעיות נוספות, לפי קבוצת גיל, באחוזים (N = 5,509)*

הבעיה	קבוצת גיל		
	+19 (n = 89)	18-13 (n = 3,280)	12-6 (n = 2,139)
הפרעות קשב וריכוז (ADHD)	32.6	47.7	42.4
נטילת ריטלין או קונצרט	24.7	36.6	35.3
ליקויי למידה ספציפיים	28.1	22.6	14.7
הפרעות בדיבור	3.4	3.8	5.3
הפרעות בשינה	1.1	1.5	1.0
הפרעת אכילה	1.1	2.9	1.0
אנקופרזיס	1.1	1.4	3.4
פסיכוזת	5.6	2.7	1.5
נטילת תרופות פסיכיאטריות	29.2	27.1	17.0
אישפוז פסיכיאטרי של יותר משבוע	10.1	8.0	4.2
קווים של הפרעת אישיות	3.4	6.6	1.6
עישון	38.2	26.2	2.1
בעיות רפואיות כרוניות	9.0	8.3	5.4
תת-משקל	אין מידע	5.7	5.7
עודף משקל	אין מידע	18.3	20.5

* קבוצת הגיל לידה עד 5 כוללת ילד אחד בלבד ואינה מופיעה בלוח זה, ועבור 20 חניכים חסר מידע אודות גילם.

בפילוח לפי ותק החניכים (לוח 26) נמצא כי הבעיות מתרכזות בשתי קבוצות ותק: עד שנה (שם נמצאו 5 בעיות עם השכיחות הגבוהה ביותר בהשוואה ליתר קבוצת הוותק) ויותר מ-3 שנים עד 5 שנים (שם נמצאו 6 בעיות עם השכיחות הגבוהה ביותר) כאשר הבולטת בהן הפרעות קשב וריכוז (53% בהשוואה ל- 43%-48% בקבוצות האחרות).

לוח 26: חניכים עם בעיות נוספות, לפי קבוצת ותק בפנימייה, באחוזים (N=4,796)*

הבעיה	קבוצת ותק בפנימייה			
	יותר משנה עד 3 שנים (n = 2,119)	יותר מ-3 שנים עד 5 שנים (n = 791)	יותר מ-5 שנים (n = 494)	עד שנה (n = 1,392)
הפרעות קשב וריכוז (ADHD)	44.1	53.1	47.8	43.2
נטילת ריטלין או קונצרט	34.9	41.6	38.1	34.6
ליקויי למידה ספציפיים	18.7	25.4	24.9	14.7
הפרעות בדיבור	5.0	4.3	5.5	3.8
הפרעות בשינה	1.5	0.8	0.4	1.9
הפרעת אכילה	2.0	2.7	1.6	2.2
אנקופרזיס	2.4	2.5	1.4	2.0
פסיכוז	2.5	3.3	1.6	1.4
נטילת תרופות פסיכיאטריות	23.2	26.7	20.6	21.3
אשפוז פסיכיאטרי של יותר משבוע	6.9	5.6	4.3	7.6
קווים של הפרעת אישיות	4.2	4.0	2.0	5.5
עישון	13.8	13.0	12.8	17.5
בעיות רפואיות כרוניות	7.3	7.6	4.0	7.8
תת-משקל	5.9	7.0	7.1	4.6
עודף משקל	19.6	21.5	20.9	17.9

*עקב בעיה במערכת "מסר" לגבי 733 חניכים לא מופיע תאריך הכניסה לפנימייה ולכן לא ניתן לקבוע עבורם את הוותק.

בפילוח לפי המגזר החינוכי של הפנימייה (לוח 27) נמצא כי במגזר הממלכתי שיעורן של רוב הבעיות (11) גבוה בהשוואה למגזרים האחרים. ההבדלים בולטים במיוחד בהפרעות קשב וריכוז (51% לעומת 25% - 49%), נטילת ריטלין או קונצרט (41% לעומת 18% - 36%), נטילת תרופות פסיכיאטריות (29% לעומת 13% - 20%) ועישון (22% לעומת 8% - 16%). במגזר העצמאי רווחים יותר ליקויי למידה ספציפיים. המגזר הערבי-דרוזי בולט בשיעור הנמוך יחסית של בעיות בהשוואה ל- 3 המגזרים האחרים (10 בעיות עם השכיחות הנמוכה ביותר), כאשר ההבדל בולט במיוחד בהפרעות קשב וריכוז (25% בהשוואה ל- 46% - 51%), ונטילת ריטלין או קונצרט (18% בהשוואה ל- 36% - 41%).

לוח 27: חניכים עם בעיות נוספות, לפי המגזר החינוכי של הפנימייה, באחוזים (N = 5,529)

מגזר חינוכי של הפנימייה				
הבעיה	ממלכתי (n = 2,807)	ממלכתי-דתי (n = 983)	עצמאי (n = 873)	ערבי/דרוזי (n = 866)
הפרעות קשב וריכוז (ADHD)	50.9	44.5	48.6	25.4
נטילת ריטלין או קונצרט	41.4	36.4	35.7	17.8
ליקויי למידה ספציפיים	20.3	20.0	22.2	14.0
הפרעות בדיבור	4.9	4.7	3.0	3.7
הפרעות בשינה	1.5	1.3	1.6	0.6
הפרעת אכילה	2.8	1.0	2.4	0.9
אנקופרזיס	2.7	1.6	1.7	1.7
פסיכוזא	2.7	1.9	1.4	2.3
נטילת תרופות פסיכיאטריות	29.2	19.5	18.2	12.7
אשפוז פסיכיאטרי של יותר משבוע	10.3	2.2	4.8	1.4
קווים של הפרעת אישיות	6.2	2.5	2.1	4.3
עישון	22.3	11.3	15.6	7.5
בעיות רפואיות כרוניות	8.7	5.8	5.6	5.0
תת-משקל	6.2	6.7	4.9	2.9
עודף משקל	20.0	20.1	13.5	18.8

בפילוח לפי סוג הפנימייה (לוח 28) עולה כי רוב הבעיות (10 מתוך 15) מצויות בשיעור הגבוה ביותר בפנימיות הפוסט-אשפוזיות. במיוחד בולטים הפערים לגבי נטילת תרופות פסיכיאטריות (62% לעומת 14% - 48%), אשפוז פסיכיאטרי של יותר משבוע (38% לעומת 2% - 21%), וקווים של הפרעת אישיות (20% לעומת 2% - 7%). בפנימיות הטיפוליות-פוסט-אשפוזיות בולט אחוז בעלי הפרעות הקשב וריכוז (כשני שלישי), ושיעור נוטלי הריטלין או הקונצרטא: קרוב למחצית החניכים, בהשוואה ל- 31% עד 39% בפנימיות האחרות. בפנימיות הטיפוליות בולט שיעור המעשנים (29% בהשוואה ל- 10% - 23% בשאר הפנימיות). בפנימיות השיקומיות בולט השיעור הנמוך של הבעיות.

לוח 28: חניכים עם בעיות נוספות, לפי סוג הפנימייה, באחוזים (N = 5,529)

סוג פנימייה					
הבעיה	שיקומי				
	שיקומי טיפול (n = 2,154)	שיקומי- טיפול (n = 1,079)	טיפול (n = 1,479)	פוסט-אשפוזי טיפול (n = 517)	פוסט-אשפוזי (n = 300)
הפרעות קשב וריכוז (ADHD)	39.7	44.4	46.0	64.4	53.3
נטילת ריטלין או קונצרטא	31.5	35.9	37.5	47.8	39.3
ליקויי למידה ספציפיים	20.7	22.5	16.5	16.2	22.3
הפרעות בדיבור	3.9	5.3	3.1	6.0	8.0
הפרעות בשינה	1.1	1.1	1.1	2.1	3.7
הפרעת אכילה	1.5	1.3	2.1	2.7	8.3
אנקופרזיס	1.4	2.6	1.5	3.9	7.0
פסיכודה	1.4	0.8	1.7	4.8	12.6
נטילת תרופות פסיכיאטריות	13.6	15.8	25.8	48.2	62.0
אשפוז פסיכיאטרי של יותר משבוע	1.5	1.6	6.3	20.7	38.3
קווים של הפרעת אישיות	2.4	1.8	5.9	6.8	20.3
עישון	10.7	9.5	29.0	20.7	23.0
בעיות רפואיות כרוניות	4.9	5.8	8.0	13.0	13.7
תת-משקל	5.7	6.9	4.1	7.7	5.3
עודף משקל	16.3	21.1	17.3	23.8	27.0

הנתונים לגבי בעיות נוספות החלו להיאסף בשנת תשס"ב. בהשוואת שיעור הבעיות הנוספות בעשור האחרון (לוח 29) נרשמה עם השנים עלייה גדולה בהפרעות קשב וריכוז (מ- 28% בתשס"ד ל- 45% בתשע"ד), ובנטילת ריטלין או קונצרטא, שנבדק החל מתשס"ח (מ- 24% בתשס"ח ל- 36% בתשע"ד). נרשמו עליות קטנות בנטילת תרופות פסיכיאטריות, אנקופרזיס ופסיכודה. ירידות נרשמו בבעיות עודף משקל (מ- 30% בתשס"ד ל- 19% בתשע"ד) בקווים של הפרעת אישיות (מ- 9% בתשס"ו ל- 5% בתשע"ד) ובהפרעות בשינה (מ- 3% בתשס"ד ל- 1% בתשע"ד).

לוח 29: חניכים עם בעיות נוספות במהלך עשר שנים, באחוזים (תשס"ד-תשע"ד)

הבעיה	תשס"ד (N = 5,626)	תשס"ה (N = 5,090)	תשס"ו (N = 5,429)	תשס"ז (N = 5,367)	תשס"ח (N = 5,563)	תשס"ט (N = 5,229)	תש"ע (N=5,554)	תשע"א (N=5449)	תשע"ב (N = 5791)	תשע"ד (N=5,529)
הפרעות קשב וריכוז (ADHD)	27.9	32.6	35.3	38.3	37.4	40.4	40.1	40.5	43.3	45.4
נטילת ריטלין או קונצרטה*	-	-	-	-	24.1	25.9	27.8	29.3	31.7	35.9
ליקויי למידה ספציפיים	24.0	25.5	28.7	27.3	23.2	23.9	22.8	21.4	20.6	19.6
הפרעות בדיבור	5.4	6.2	6.3	6.3	5.7	6.1	5.0	4.2	4.2	4.4
הפרעות בשינה	3.1	2.9	3.3	2.7	2.5	2.0	2.1	1.2	1.1	1.3
הפרעת אכילה	1.8	2.2	2.7	2.5	2.4	2.2	2.1	2.1	1.7	2.1
אנקופרזיס	1.6	1.8	1.8	1.9	1.7	1.8	1.8	1.7	1.7	2.2
פסיכוזא	1.5	1.8	2.3	2.7	2.6	2.1	1.9	2.4	2.5	2.3
נטילת תרופות פסיכיאטריות**	-	-	-	-	18.5	19.5	19.1	20.7	21.8	23.2
אשפוז פסיכיאטרי של שבוע או יותר***	-	-	-	-	-	-	-	-	6.8	6.6
קווים של הפרעת אישיות	7.3	6.8	8.6	6.9	6.3	6.2	6.0	5.7	4.4	4.6
עישון	16.3	15.3	17.0	16.8	16.5	16.7	16.4	16.0	16.6	17.0
בעיות רפואיות כרוניות	7.4	7.5	8.6	7.8	7.0	6.8	6.7	5.7	7.4	7.1
תת משקל****	-	-	-	4.2	4.9	6.2	13.4	-	5.1	5.6
עודף משקל****	-	-	-	29.7	29.1	30.4	22.8	-	18.6	18.8

* נבדק לראשונה בנפרד משאר התרופות הפסיכיאטריות בשנת תשס"ח

** עד שנת תשס"ח נבדק יחד עם ריטלין וקונצרטה

*** נבדק לראשונה בשנת תשע"ב

**** נבדק לראשונה בשנת תשס"ז, לא בוצע חישוב עבור שנת תשע"א

סעיף 5: מאפייני סיכון גבוה של החניכים

מפקחי השירות לילד ולנוער הצביעו על כמה מדדים הלקוחים מן המסמנים כמאפיינים של סיכון גבוה במיוחד. אלו כוללים: התעללות בבית ההורים או חשד להתעללות, אי-יציאה לבית ההורים או יציאה לעתים רחוקות, ניסיון אובדני, ביצוע תקיפה מינית וקורבנות של תקיפה מינית. בהשוואת המאפיינים לאורך השנים תשס"ד-תשע"ד לא נמצאו הבדלים של ממש בשיעור המאפיינים השונים של סיכון גבוה בתשע"ד לעומת תחילת המדידה בתשס"ד (לוח 30), מלבד במאפיין "עבר תקיפה מינית מחוץ לפנימייה", שבו נרשמה קפיצה בשנת תשע"ב מ-2% ל-8%, ועליה נוספת ל-9% בשנת תשע"ד, לאחר יציבות בין השנים תשס"ד-תשע"א.

במדד המציין את אחוז החניכים עם מאפיין סיכון גבוה אחד לפחות ניתן לראות כי מתשס"ד לתשע"ד חלה עליה של 5 נקודות אחוז (מ-28% ל-33%) עם תנודות מסוימות במהלך השנים (ירידה בתשס"ט ושוב עליה בתשע"א).

לוח 30: חניכים עם מאפייני סיכון גבוה במהלך עשר שנים, באחוזים (תשס"ד-תשע"ד)^א

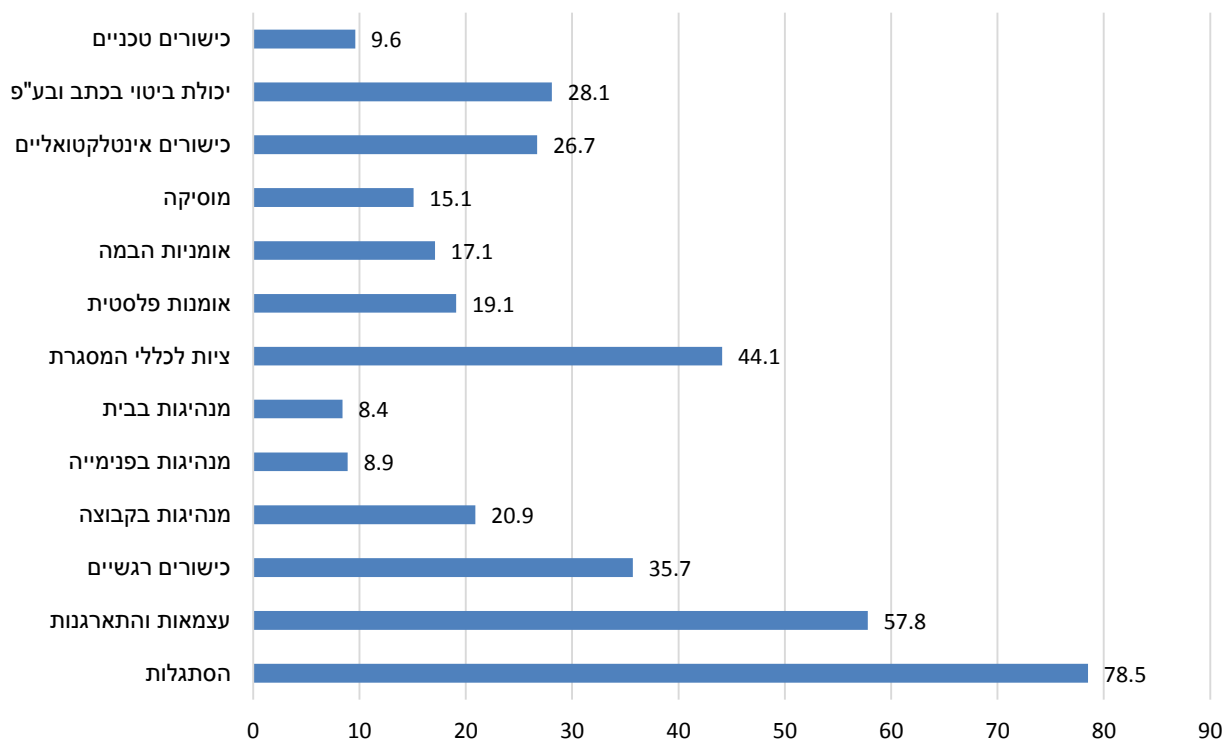
מאפיינים של סיכון גבוה	תשס"ד (N=5,626)	תשס"ה (N=5,090)	תשס"ו (N=5,429)	תשס"ז (N = 5,367)	תשס"ח (N =5,563)	תשס"ט (N=5,229)	תש"ע (N=5,554)	תשע"א (N=5,449)	תשע"ב (N=5,791)	תשע"ד (N=5529)
התעללות בבית ההורים או חשד להתעללות	17.7	17.3	17.7	17.5	17.7	17.1	15.7	15.7	16.5	15.4
לא יוצא לבית ההורים או יוצא לעתים רחוקות	10.4	11.6	12.3	12.4	11.3	11.1	11.6	12.2	12.5	10.5
ניסיון אובדני	2.1	2.4	2.9	2.3	2.0	2.3	2.9	2.7	3.1	3.0
ביצוע תקיפה מינית בתוך הפנימייה	1.4	1.1	1.3	1.6	1.3	1.5	1.5	2.8	1.8	1.7
ביצוע תקיפה מינית מחוץ לפנימייה	1.2	0.9	1.3	1.2	1.2	1.2	1.5	2.1	2.0	2.6
עבר תקיפה מינית בתוך הפנימייה	1.7	2.1	1.9	2.1	1.5	1.8	2.1	1.3	2.3	2.2
עבר תקיפה מינית מחוץ לפנימייה	1.7	1.8	1.7	2.0	2.1	2.0	2.6	1.7	7.9	9.1
אחוז החניכים עם מאפיין סיכון גבוה אחד לפחות	27.9	31.5	32.2	33.5	29.4	26.0	26.1	30.3	33.0	33.3

סעיף 6: תחומי חוזק של החניכים

החל ממחזור 18 כולל טופס נתוני חניך גם שאלה לגבי התחומים בהם יש לחניך כישורים או נטייה מיוחדת. מידע זה עשוי לסייע בטיפול בחניכים באמצעות התחומים בהם הם חזקים, ברמה הפרטנית וברמה הקבוצתית, וכן לשמש לצוות בסיס לתכנון אשר יתן לחניכים הזדמנות לפתח תחומי כשרון.

מתרשים 14 עולה כי רוב החניכים (79%) מפגינים יכולת גבוהה של הסתגלות למסגרת הפנימייתית, וכן יכולות עצמאות והתארגנות (58%). מעט פחות ממחצית החניכים מצייתים היטב לכללי המסגרת (44%), וקצת יותר משליש מפגינים כישורים רגשיים מפותחים (36%). יכולת ביטוי בכתב ובעל-פה, או כישורים אינטלקטואליים מאפיינים כרבע מהחניכים. 21% מהחניכים מגלים מנהיגות בקבוצה, 19% בעלי כשרון אומנותי, 17% מגלים כשרון באומנויות הבמה וכ-15% בעלי כשרון מוסיקלי.

תרשים 14: תחומי חוזק של חניכים, באחוזים (N=5,529)

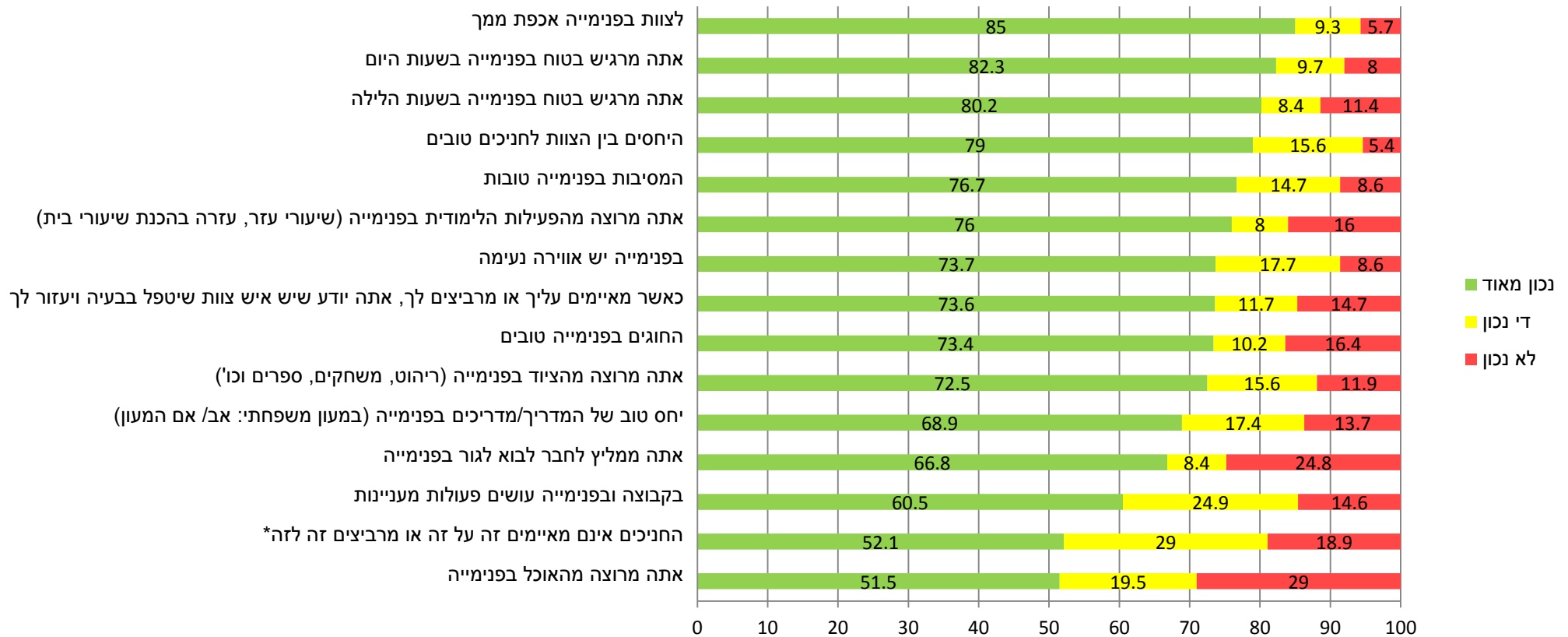
סעיף 7: אקלים חברתי-סביבתי

במסגרת הפיקוח על הפנימיות, מבצעים המפקחים מדי שנה ראיונות עם מדגם של חניכים על מנת לשמוע על החוויה שלהם בפנימייה, ולקבל את נקודת המבט שלהם על הטיפול הניתן להם. יש להדגיש כי המדגם של החניכים אינו מייצג את כלל החניכים בפנימיות. הדגימה נעשתה במטרה לכסות את מגוון המסמנים שיש לילדים על מנת שהמפקח יוכל לבדק את הטיפול בהם. לפיכך, המדגם עלול להיות מוטה לכיוון של ילדים עם מספר רב יותר של מסמנים. תרשים 15 מתאר את התפלגות תשובות החניכים להיגדים הנוגעים לאקלים החברתי-סביבתי אותו הם חווים בפנימייה, ושביעות הרצון שלהם מהיבטים שונים של החיים בפנימייה.

בסך הכל, בין 52%-85% מהחניכים אמרו "נכון מאוד" לגבי ההיגדים השונים. במיוחד בולטים ההיגדים "אתה מרגיש שלצוות אכפת ממך" (85% מהחניכים אמרו "נכון מאוד"), "אתה מרגיש בטוח בפנימייה בשעות היום" (82%), "אתה מרגיש בטוח בפנימייה בשעות הלילה" (80%), ו"היחסים בין הצוות לחניכים טובים" (79%).

לגבי אלימות בפנימייה, 52% מהחניכים הסכימו כי החניכים אינם מאיימים זה על זה או מרביצים זה לזה (היגד זה מנוסח בראיון באופן שלילי, "החניכים מאיימים זה על זה או מרביצים זה לזה". בוצע היפוך של כיוון ההיגד על מנת שכל ההיגדים יהיו בכיוון חיובי). כמו כן רק 52% מהחניכים אמרו "נכון מאוד" לגבי ההיגד "אתה מרוצה מהאוכל בפנימייה".

תרשים 15: מדדי אקלים חברתי סביבתי - התפלגות תשובות החניכים, באחוזים (N=334)

* בראיון החניך היגד זה מנוסח באופן שלילי. בוצע היפוך של כיוון ההיגד כדי שכל ההיגדים יהיו באותו הכיוון.

